

UK/Ukraine
Season

СЕЗОН
КУЛЬТУРИ
ВЕЛИКА
БРИТАНІЯ/
УКРАЇНА
Публікація

Зміст

Про Сезон культури Велика Британія/Україна	2	Інтерв'ю з Люсі Баятт	39
Вступне слово	3	Інтерв'ю з Крістіною Фуентес Ла Рош EuroFestival:	40
Ключові дані про Сезон	4	Інтерв'ю з митцями	41
Розклад Сезону культури Велика Британія/Україна	6	Результати комунікацій	43
Інтерв'ю з Антоном Шебетком	29	Вебсайт	43
Інтерв'ю з Гремом МакКензі	30	Команда Сезону культури Велика Британія/Україна	44
Інтерв'ю з Євгеном Нікіфоровим	32	Приклади співпраці	47
П'ять інсайтів із кінопрограми Сезону культури Велика Британія/Україна	33	Подяки	63
		Епілог	63

Про Сезон культури Велика Британія/Україна

Сезон культури Велика Британія/Україна є спільною ініціативою **Британської Ради** та **Українського інституту**. Він тривав у період **із червня 2022 року по червень 2023-го** і включав резиденції для митців, організацію обговорень, кінопоказів, музичних, літературних, театральних і танцювальних заходів. У більш ніж **20** містах Великої Британії реалізовано понад **40** проєктів — більшість офлайн, але деякі в онлайн-форматі.

Спочатку йшлося про те, що Сезон приурочений до 30-річчя дипломатичних відносин між країнами і спрямований на зміцнення культурних зв'язків між Великою Британією та Україною, тож його темою було обра-но **«Сценарії майбутнього»**. Однак через війну в Україні, що триває, фокус змістився — натомість його програма зосередилася на відповіді на змінені потреби і пріоритети української культурної галузі. Сезон став платформою, що підсилила голоси українських культурних експертів і митців у Великій Британії.

Вступне слово

Ми й гадки не мали, що чекає на нас попереду, коли вперше зібралися в Києві 2019 року, щоб обговорити ідею Сезону культури Велика Британія/Україна. Але наші інстинкти, переконання й партнерства провели нас крізь найбільш турбулентні часи.

У війні, що ведеться за ідентичність не меншою мірою, ніж за території, культура стала однією з мішеней агресора. Зараз культура надзвичайно важлива для представлення України на міжнародній арені, а саме того, як країна прагне відбудувати фізично пошкоджене та виробляє візію майбутнього розвитку крізь призму креативної економіки.

Тож навесні 2022 року стало зрозуміло, що ми повинні реалізувати Сезон — і як демонстрацію солідарності, і як найбільш практичний спосіб підтримати українську мистецьку галузь у цей критичний момент. Перенесення реалізації проєктів до Великої Британії стало унікальною можливістю для представлення української культури новим аудиторіям.

Важко виразити словами ті натхнення й зусилля, що були приділені реалізації Сезону, причому настільки успішної. Я можу тільки сказати, що захоплююся й пишаюся всіма колегами із Британської Ради та Українського інституту, так само як і кожним митцем і партнером у культурних установах обох країн, які працювали за нечуваних обставин задля процвітання проєктів.

Цей звіт — лише короткий огляд нашої насиченої програми. За кожним числом і прикладом стоїть реальна людська історія. Британська Рада взяла на себе зобов'язання підтримувати зв'язки з українськими митцями та креативними організаціями в довгостроковій перспективі. Саме вони закладають міцний фундамент для надії, втіленій у назві Сезону «Сценарії майбутнього».

Клер де Брекерлер

директорка мистецьких програм у Європі, Британська Рада

Сезон культури Велика Британія/Україна був покликаний зміцнити стратегічне партнерство між нашими країнами й відзначити 30-річчя дипломатичних відносин між Великою Британією та Україною. Він повинен був стимулювати культурні колаборації між нашими мистецькими спільнотами і сприяти порозумінню та довірі між людьми.

У проміжку між 2019 роком, коли вперше з'явилася сама ідея його проведення, і серединою 2022-го, коли розпочався Сезон, контекст радикально змінився. Однак сама суть і цілі проєкту лишилися незмінними. Тож його назва «Сценарії майбутнього» залишилася актуальною.

24 лютого 2022 року розпочалося повномасштабне вторгнення Росії в Україну, спричинивши небачене насильство й руйнування. Мільйони українців мусили залишити свої домівки, серед них було багато креативників, які часто втрачали і свою професію. Очевидною мішенню російської агресії стала українська культура: музеї грабували, а історичні пам'ятки навмисно руйнували ракетами. Збереження української культури стало способом протистояння жорстокій російській агресії.

Велика Британія продемонструвала свою повну підтримку Україні. Щирий і глибокий інтерес до української культури заохотив Сезон до розширення переліку мистецьких форм, які представляли українські творчі практики у Великій Британії. Серед проєктів — кінопокази, резиденції, театральні постановки, виставки, читання й опера. Українське мистецтво демонструвалося у більш ніж 20 містах Шотландії, Вельсу, Північної Ірландії та Англії, а участь у заходах узяли сотні митців.

У межах Сезону виникли десятки партнерств, які процвітатимуть завдяки майбутній співпраці, що зближує людей і долає бар'єри не тільки між мовами, а й між контекстами. Ми вдячні всім митцям, партнерам і, звісно, Збройним Силам України, завдяки яким це свято культури відбулося.

Український інститут планує й далі розбудовувати розуміння та співпрацю, що дозволяють нам уявляти спільне майбутнє. Сезон культури Велика Британія/Україна продемонстрував, наскільки ми пов'язані як у минулому, так і в майбутньому. А культура дає змогу міркувати про них по-новому.

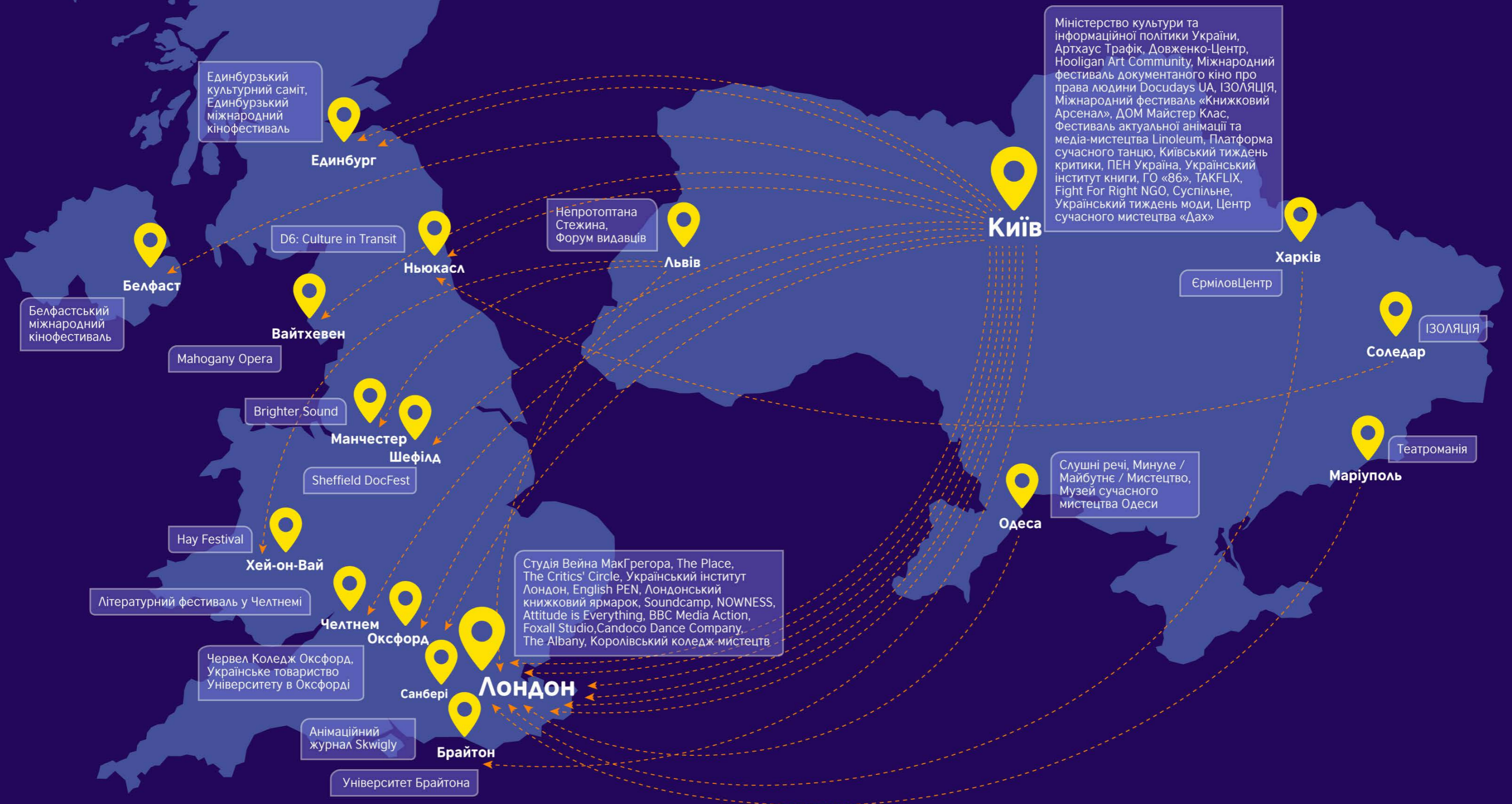
Тетяна Філевська

креативна директорка, Український інститут

Ключові дані про Сезон

Карта партнерів Сезону

Спочатку йшлося про те, що проекти і заходи Сезону відбуватимуться здебільшого в Україні й лише частково у Великій Британії. Однак через повномасштабне вторгнення Росії в Україну нам довелося переформатувати програму. У результаті більшість подій пройшли у Великій Британії — деякі онлайн або в гібридному форматі. Крім того, окремі події були організовані в інших країнах, які стали альтернативними локаціями для тимчасово переміщених учасників.

Інфографіка

42

проекти

Понад
20

британських міст

2445

професіоналів у галузі
мистецтв¹

190

млн людей охоплено через
британські та українські ЗМІ

76

партнерів
Сезону

27

українських
організацій

49

британських
організацій

630+

згадок у ЗМІ

57337

відвідувачів подій²

591544

відвідувачів онлайн-подій³

¹ - учасники Сезону

^{2,3} - ці дані не є остаточними та повними, оскільки деякі дані неможливо було зібрати й передати організаторам через війнні фактори.

Розклад Сезону культури Велика Британія/Україна

5—7 квітня 2022 р.

Лондон,
Велика Британія

Лондонський книжковий ярмарок: українські письменники на літературному салоні англійського PEN-клубу

Хоча Сезон культури офіційно розпочався в червні 2022 року, перша визначна подія в його межах відбулася на Лондонському книжковому ярмарку — це був український стенд та українська програма. Презентація України на ярмарку стала сміливим втіленням повідомлення «Війна Росії з Україною — не вигадка, а час для дій». У межах Сезону відомі письменники Андрій Курков (Україна) та Ольга Гнатюк (Польща) поділилися своїм розумінням ситуації під час дискусій, що проводилися на літературному салоні англійського PEN-клубу.

Партнери: Англійський PEN-клуб, «Книжковий Арсенал», Львівський міжнародний BookForum, «PEN-Україна», Український інститут книги

Травень 2022 р.

Галле,
Німеччина

Hooligan/Radiation

Виступи Hooligan Art Community у співпраці з Mahogany Opera та Дніпровським центром сучасної культури мали відбутися у травні у Дніпрі. Та через повномасштабне вторгнення в Україну проєкт трансформувався, призвівши до нового унікального результату. Команда Hooligan Art Community разом із українськими митцями, які знайшли прихисток у Німеччині, та місцевими жителями створили спільний проєкт, який був утілений як онлайн, так і офлайн протягом 11-денної резиденції. Продуктом цієї співпраці став музично-театральний перформанс під назвою «Хуліган: Біженка».

Партнери: Mahogany Opera, Hooligan Art Community

11—14 травня 2022 р.
Брайтон,
Велика Британія

Крарка;КОМА на Great Escape

Першою музичною подією Сезону був виступ жіночого електронного гурту Крарка;КОМА на одному з найбільших музичних шоукейсів Великої Британії The Great Escape у Брайтоні. На цій події Україна була представлена вперше. Виступ мав особливе значення, оскільки члени гурту Іра Лобанок та Альона Коваленко приділяли свій час здебільшого волонтерству, зокрема допомозі внутрішньо переміщеним особам.

Партнери: Music Export Ukraine

Червень 2022 р. —
квітень 2023 р.
онлайн

Let the Body Speak

Let the Body Speak — це проєкт тривалістю один рік, що має на меті документування соматичного досвіду та збереження візуальних доказів процесів, які відбувалися в сучасному українському танці після 24 лютого 2022 року. В його межах створено цифровий хаб українських танцювальних відео на ютуб-каналі, відбулися семінари, лекції, дискусії, а також презентації нових робіт.

Партнери: Платформа сучасного танцю, The Place

 Ознайомтеся з цифровим хабом
Let the Body Speak

«Головним завданням проєкту була підтримка української танцювальної спільноти, щоб вона могла продовжувати творчу діяльність. Проєкт дозволив нам досягти трьох основних цілей: створити онлайн-платформу з танцювальними відео, створеними після початку війни; розробити та реалізувати освітню онлайн-програму з українськими і британськими лекторами та викладачами; підтримати створення трьох незалежних танцювальних проєктів на етапі досліджень і розробок і перших версій виступів»

*— Антон Овчінников,
президент ГО Всеукраїнської асоціації “Платформа сучасного танцю”*

23—28 червня 2022 р.
Шеффілд,
Велика Британія

Sheffield Doc/Fest: Palianytsia

Під час фестивалю документального кіно у Шеффілді Doc/Fest відбулося офіційне відкриття британсько-українського Сезону культури разом із презентацією української програми під назвою «Пароль: Палиниця».

У межах спеціальної програми фестиваль організував покази українського документального кіно в офіційному конкурсі, проведено дискусії, презентації кінопроектів у секції індустрії та AR-виставку.

Партнери: Міжнародний фестиваль документального кіно з прав людини Docudays UA, Sheffield Doc/Fest

 Дивіться інтерв'ю з українськими документалістами, які стали учасниками української делегації на Sheffield Doc/Fest

Липень 2022 р. — травень
2023 р.
Ньюкасл, Велика Британія

Regrounding — резидентська програма для митців

Проведення дослідницьких резиденцій Regrounding спочатку планувалося в місті Соледарі, що на сході України. Однак через напад Росії їх перемістили до студій D6 у Ньюкаслі на північному сході Англії. Тим не менше, основна тема проєкту залишилася без змін: двох учасниць резиденції — Олександрі Кроліковську та Кароліну Ускакович — запросили дослідити тему кліматичної катастрофи в постіндустріальних контекстах, яка є дуже актуальною з огляду на екоцид в Україні. Крім резиденцій, програма включала виставку, яка сприяла формуванню зв'язків між практикою, спадщиною і громадами у Великій Британії та Україні.

Партнери: IZOLYATSIA. Платформа культурних ініціатив; D6: Culture in Transit

«Ми плануємо більше співпрацювати з Великою Британією, здебільшого з постіндустріальними регіонами та Північною Ірландією. Ми створюватимемо нові програми навколо тем екології на постіндустріальних територіях, індустріальної спадщини та розв'язання конфліктів за допомогою мистецтва та культури. Є чимало способів представити роботу нашої організації у Великій Британії, а для нас — навчатися на британському досвіді»

— Михайло Глибокий, директор із розвитку,
ІЗОЛЯЦІЯ

5 липня —
12 серпня 2022 р
онлайн

«Українська лабораторія»

Ще один проєкт, який досліджував глобальні виклики, зокрема екологічні, пов'язані з війною та дезінформацією, — онлайн-резиденція для письменників «Українська лабораторія». Протягом шести тижнів обрані учасники з України та Великої Британії відвідували семінари, що їх проводили запрошені лектори. Вони також долучилися до кроскультурних колаборацій, працюючи у парах для написання творів у жанрі нон-фікшн, які пізніше були опубліковані в українських та британських ЗМІ.

Партнери: Український інститут у Лондоні, «PEN-Україна»

 Прочитайте есеї, створені в межах проєкту «Українська лабораторія»

«Розвиватися і працювати поруч із іншими перекладачами з різних культур, бачити різні стилі й підходи — це для мене було дуже цінно. Це допомогло мені розвинути перекладацькі навички. Наставники на семінарі та мої колеги, які вже перекладають англійською мовою, дуже нас підтримували й заохочували поміняти місцями вихідну та цільову мови [перекладати з української на англійську]. До того я займався лише літературними перекладами, але тепер почуваюся впевненішим для того, щоб перекладати для кіно та інших галузей»

- український учасник

«Ми відчуваємо, що війна зруйнувала для нас все: наші почуття, надії, способи поведінки й життя. Єдиний спосіб жити в такій реальності — робити все видимим, почутим і говорити про все вголос. Дуже важливо розповідати про те, що сталося, іншим людям і знаходити способи пояснити цей досвід. Спочатку ми злилися, але потім відчули, що маємо повідомляти про те, наскільки по-іншому ми тепер почуваємося. Тренінг допоміг нам опанувати нові навички, щоб краще розповідати історії і робити це через документальні твори. Радіо — хороший спосіб розповісти людям ці історії й поділитися різними поглядами»

- український учасник

18—22 липня
2022 р.
онлайн

Літня школа BCLT: міжнародний семінар для перекладачів з української мови на англійську

У липні 2022 року літня школа літературного перекладу та творчого письма BCLT, розташована в Університеті Східної Англії в Норвічі, організувала перший за свою 23-річну історію українсько-англійський семінар.

10 українсько-англійських літературних перекладачів з України, Великої Британії, США та Німеччини зібралися на тижневу сесію, присвячену перекладу уривку з книги Артема Чеха «Хто ти такий?» (Meridian Czernowitz, 2021). Основними цілями семінару були навчання, підвищення впевненості перекладачів у своїх компетенціях, створення мережі підтримки, щоб допомогти їм здобути визнання й опублікувати переклади.

Партнери: Британський центр літературного перекладу

 Подивіться, як Артем Чех читає уривок зі свого роману «Хто ти такий?»

Серпень —
грудень 2022 р.
онлайн

Skills for Radio Docs

У межах проєкту Skills for Radio Docs журналісти з «Радіо Культура» (Суспільне Мовлення) в Києві та регіонах узяли участь у навчальній онлайн-програмі від визнаних експертів із Великої Британії та України. Програма зосереджувалася на розширенні спроможностей учасників, допомагаючи їм покращити власний професійний потенціал і надаючи необхідні навички для створення цікавих документальних радіопрограм. Завдяки успішній реалізації проєкту Skills for Radio Docs створено чотири програми, які пізніше транслювалися на «Радіо Культура».

Партнери: Суспільне Мовлення, BBC Media Action

 Послухати радіопроеграми, що вийшли в межах цього проєкту, можна тут

Серпень 2022 р. —
червень 2023 р.
онлайн; Львів, Україна

WARPATH.24.02

Проект WARPATH.24.02 передбачав створення спеціальної медіаплатформи, яка б поширювала історії людей із інвалідністю, примусово переміщених на початку повномасштабної війни в Україні. Щоб глибше занурити аудиторії в тему, ці досвіди переосмислили і представили за допомогою мультимедійної виставки, що мала назву «ЗРАНКУ БУЛО ДУЖЕ ХОЛОДНО І СВІТЛО НЕЙМОВІРНО ЯСКРАВЕ СОНЦЕ». Виставка проходила у Львівському муніципальному мистецькому центрі в червні 2023 року, ставши імерсивною платформою для оприлюднення цих історій.

Партнери: ГО «Боротьба за права», Attitude is Everything

 [Перейдіть до медіаплатформи WARPATH.24.02](#)

Фото: Roman Shalamov

8 серпня — жовтень 2022 р.
онлайн; Україна;
Велика Британія

«Нам було дуже приємно працювати разом, і завдяки цій співпраці з'явилися ідеї нових проєктів, які можуть розширити нашу роботу в Сезоні. Наші партнери відкрили нам неймовірні нові можливості»

— Анастасія Верлінська, програмна директорка, Фестиваль сучасної анімації та медіамистецтва LINOLEUM

I'M FINE!

I'M FINE! — це програма коротких анімаційних фільмів та серія лекцій, присвячених висвітленню того, як професіонали креативних індустрій справляються з емоційним вигоранням та піклуються про власне психічне здоров'я. Фільми було представлено на онлайн-платформі та на різних заходах по всій Україні, а також на фестивалях у Чичестері та Болтоні. Крім того, освітній контент залишається доступним онлайн на вебсайті Сезону культури.

Партнери: Фестиваль сучасної анімації та медіамистецтва LINOLEUM; онлайн-журнал про анімацію Skwigly

 [Дивіться лекції та майстер-класи, що проводилися під час фестивалю сучасної анімації та медіамистецтва LINOLEUM у 2022 році](#)

12—20 серпня 2022 р.
Единбург,
Велика Британія

Единбурзький міжнародний кінофестиваль: програма українського кіно та професійна делегація

У серпні 2022 року на Единбурзькому кінофестивалі — найстаршому у світі — було представлено багатокомпонентну українську програму. Перший компонент складався з показів трьох нових українських фільмів: драми «Відблиск» Валентина Васяновича, документального фільму «День незалежності» Володимира Тихого й «Цензорки» Петера Керекеша. Другою частиною програми став український шоукейс, проведений у межах індустріальної секції фестивалю Works in Progress. Він створив можливість для українських режисерів продемонструвати свіжі проекти та налагодити зв'язки з сейлз-агентами в індустрії.

Партнери: «Артхаус Трафік», Единбурзький міжнародний кінофестиваль

26—28 серпня 2022 р.
Единбург,
Велика Британія

Единбурзький культурний саміт: діалог про Україну з культурними лідерами

Також у серпні 2022 року Україна стала учасницею Единбурзького міжнародного культурного саміту. У співпраці з його організаторами ми курували українську програму, що мала назву «Культура і свобода». Програма розпочалася з Діалогу з культурними лідерами, що зібрав разом українських культурних експертів, представників британського уряду та міністрів із різних країн. Мета заходу — дослідити рішення та практичні кроки щодо майбутньої відбудови активного культурного сектору в Україні.

Партнери: Единбурзький культурний саміт

26—29 серпня 2022 р.
Лондон,
Велика Британія

«Відкрити Україну: те, що було зруйновано»

Одночасно з цим міжнародний фестиваль Greenwich+Docklands, який відвідує 80 000 гостей щороку, представив проєкт «Відкрити Україну: те, що було зруйновано». Початкова його концепція була розроблена ще 2019 року, тож цей аудіовізуальний проєкт значно трансформувався. Він став візуальною презентацією 56 монументальних мозаїк, створених у 1960-х та 1970-х роках. На жаль, понад чверть із цих витворів мистецтва постраждали чи були знищені внаслідок обширного російського вторгнення в Україну. Проекція неймовірної 3D-інсталяції демонструвалася на фасадах Старого королівського морського коледжу в супроводі виразної музики українського дуєту Ptakh_Jung.

Партнери: Greenwich+Docklands International Festival

Перегляньте відео на нашому вебсайті з презентацією аудіовізуального твору «Відкрити Україну: те, що було зруйновано» під час показу в Гринвічі

Фото: David Levene

Вересень
2022 р.
онлайн

«Україна — центр мого Всесвіту»

«Україна — центр мого Всесвіту» — це динамічний культурний рух, який прагне представити українські креативні індустрії на глобальному рівні, зокрема під час проведення визначних заходів. Як частина Сезону культури проєкт був націлений на підтримку п'яти колаборацій між українськими фешн-дизайнерами та представниками різних креативних індустрій. Результати цих колаборацій мали бути представлені в офіційній програмі Лондонського тижня моди у вересні 2022 року, надаючи аудиторіям можливість познайомитися з Україною та її талантами онлайн. Однак після подій лютого 2022 року проєкт переформатувався: його метою стало створення трьох короткометражних фільмів. Це історії про особистий досвід практиків із креативного сектору під час війни, що триває.

Партнери: Ukrainian Fashion Week, Foxall Studio

 Усі три фільми можна переглянути тут

Вересень —
жовтень 2022 р.
онлайн

Проєкт «Живий архів»

Український проєкт «Живий архів» — онлайн-програма професійного розвитку та творчих практик. Його учасники отримали можливість дізнатися, як створювати хореографію за допомогою революційного «Живого архіву» — хореографічного інструменту, який працює на принципах машинного навчання і був розроблений спеціальною компанією Вейна МакГрегора у співпраці з Google Arts і Culture Lab. Танцівники мали змогу ознайомитися із цим інструментом ШІ, дослідити уривки з репертуару студії Вейна МакГрегора на основі ШІ та відточили власні навички з розробки хореографічного матеріалу.

Партнери: Studio Wayne McGregor, Платформа сучасного танцю

Вересень —
грудень 2022 р.
онлайн

Transmission.UK: українсько-британський діалог у сучасній драмі

У межах проєкту Transmission.UK перекладено англійською мовою п'ять сучасних українських п'єс. Ці переклади майстерно виконали відомі перекладачі Ніна Мюррей, Дейзі Гіббонс, Рорі Малларкі та Гелена Кернан. Їхні роботи оприлюднені в різноманітних виданнях із метою популяризації української драматургії у Європі.

Партнери: The Royal Court, The Center for Contemporary Theatre of Birkbeck, University in London

Вересень 2022 р. —
березень 2023 р.
онлайн

«Земля повернення, земля турботи»

«Земля повернення, земля турботи» — лабораторія художніх досліджень, присвячених вивченню досвіду війни. Цей проєкт об'єднав кураторів, митців і дослідників, які вели діалог про глибокий вплив війни на власні життя та середовище за допомогою візуальних образів, звуків і текстів. Пізніше результати роботи лабораторії демонструвалися на спеціально створеній онлайн-платформі.

Партнери: Одеський музей сучасного мистецтва, Past / Future / Art, «Слушні речі», Soundcamp

 Дізнайтеся більше про досвід учасників лабораторії на цій сторінці

28—30 вересня 2022 р
Оксфорд,
Велика Британія

Фестиваль сучасної музики Oxford Bouquet

У межах Українських культурних тижнів 2022 року в Оксфорді відбувся фестиваль Bouquet Kyiv Stage за підтримки Сезону культури. Лейтмотивом фестивалю була «Вдячність Британії від України». Значущою подією на ньому стало святкування ювілею Валентина Сильвестрова — живої легенди сучасної української музики. Попри те що основою фестивалю стала музична програма, проєкт вийшов за її межі. Крім семи концертів класичної музики, Оксфорд також провів виставку фотографа-документаліста Олександра Гяделова під назвою «Війна», три покази українських фільмів та унікальний музичний перформанс, який має назву Face the Future, від інноваційного українського фешн-дизайнера Федора Возіанова.

Партнери: ДОМ Майстер Клас, Cherwell College Oxford, Oxford University Ukrainian Society

 Перегляньте відео про програму фестивалю Bouquet Kyiv Stage в Оксфорді

Жовтень 2022 р. —
березень 2023 р.
онлайн

Цифровий письменник на резиденції

Відомий український письменник Володимир Рафеєнко приміряв на себе роль цифрового письменника на резиденції, яку проводив факультет гуманітарних наук Чичестерського університету, що дозволило йому зосередитися на творчості. Крім цього, майстер слова активно взаємодіяв із студентами Чичестера віддалено, ділячись своїм досвідом проживання війни.

Партнери: Stephen Spender Trust, Чичестерський університет, the Rathbones Folio Prize

«Це круто: вони такі самі, як ми всі, просто поки не говорять так добре англійською»

- британський учень

Жовтень 2022 р. —
березень 2023 р.
Різні міста у Великій Британії

«Святкування української культури»

«Святкування української культури» — ще один спільний проєкт Чичестерського університету і трастового фонду Стівена Спендера. Метою ініціативи було запровадити творчі воркшопи з українського перекладу в навчальних закладах і зацікавлених спільнотах по всій Великій Британії. Ці заходи слугували безпечним та підтримуючим середовищем для українських школярів, де вони могли з гордістю представляти свою мову та культуру перед однокласниками. Водночас і ті мали можливість дізнатися про іншу мову та культуру.

Партнери: Stephen Spender Trust, Чичестерський університет

6—9 жовтня
2022 р.
гібридна подія

Hay Festival і Львівський міжнародний BookForum

У гібридному форматі, поєднуючи офлайн-заходи у Львові та віртуальні ефіри, Львівський міжнародний BookForum і Hay Festival зібрали разом 40 відомих українських письменників і митців з усього світу для проведення 15 захопливих розмов. Обговорення відбувалися на цілу низку тем, серед яких: мистецтво в часи конфлікту, пам'ять, гендерна рівність, втрата, корупція, імперіалізм, надія тощо. Визначними подіями програми стали розмова між канадською письменницею Маргарет Етвуд та українським психологом Юрієм Прохаськом, бесіда турецької письменниці Еліф Шафак та української поетки Катерини Калитко, а також діалог ізраїльського антрополога Юваля Ноя Харарі та британського письменника Ніла Геймана з українською журналісткою Севгіль Мусаєвою. Ще одним цікавим аспектом заходу було відвідування іноземними письменниками і журналістами живих сесій у Львові, після чого вони викладали міркування про свій досвід у письмових творах.

Партнери: BookForum, Hay Festival

Дізнайтеся більше про подальшу співпрацю між львівським BookForum і Hay Festival і подивіться записи попередніх подій тут

«У 2022 році ми скасували Міжнародний фестиваль «Книжковий Арсенал» у Києві через війну Росії на території України. Для нас це надзвичайно важливо і почесно — мати нашу спеціальну програму в Челтнемі. Дати голос українським авторам, публічним інтелектуалам, митцям, дати можливість говорити вголос на майданчику одного з найкращих літературних фестивалів у світі про нашу літературу і про те, ким ми є, де ми є і як ми боремося за наші спільні людські цінності»

- Юлія Козловець та Оксана Щур, кураторки, Книжковий Арсенал

7—16 жовтня 2022 р.
Челтнем,
Велика Британія

День України на Челтнемському літературному фестивалі

Зосереджені на імерсивних живих заходах та знайомстві із сучасною українською літературою, партнери Сезону «Книжковий Арсенал» та Челтнемський літературний фестиваль спільно провели День України, представивши п'ять заходів, які підсилили голоси української літературної сцени. Серед низки подій у День України гості мали можливість поспілкуватися з Оксаною Забужко, взяти участь у семінарі від Романи Романишин та Андрія Лесіва, почути музично-поетичний перформанс від Григорія Семенчука, Люби Якимчук і Юрія Гуржи, а також зануритися у вдумливі дискусії з Наталкою Ворожбит, Любою Якимчук та Олесею Хромейчук.

Партнери: Челтнемський літературний фестиваль, «Книжковий Арсенал»

Подивіться відео про День України на Челтнемському літературному фестивалі

20—21 жовтня
2022 р.
онлайн

«Місце України в музейному світі: колекції та практики»

Протягом двох днів поспіль українські та міжнародні музейні експерти брали участь у серії онлайн-дискусій під назвою «Місце України в музейному світі: колекції та практики». Тривали розмови на цілу низку тем, зокрема щодо дослідження ролі України в контексті деколонізаційних ініціатив музейних установ, а також щодо захисту культурної спадщини.

Партнери: Birkbeck, University of London

Записи семінарів доступні на вебсайті Сезону культури

«Основними завданнями такої колаборації були розвиток діалогу між українськими і британськими критиками та кінорежисерами, обмін інсайтами та професійними знаннями, популяризація кіно обох країн серед найширшої аудиторії за допомогою ЗМІ, які представляють ці критики. Наша головна місія — підтримувати культурне різноманіття й розвивати міжкультурний діалог. Цього ми досягли завдяки співпраці українських і британських кінокритиків, здійсненню досліджень сучасного кіно в обох країнах, експертної оцінки нових фільмів і проведенню відкритих інтерв'ю з режисерами, а також завдяки обговоренням із публікою під час самого фестивалю, публікаціям у ЗМІ про досягнуті результати»

- Ілля Дядик,
програмний директор,
Київський тиждень критики

20—26 жовтня
2022 р.
Київ, Україна

Київський тиждень критики

Щороку куратори Київського тижня критики співпрацюють із певною країною для заохочення транскордонного діалогу між критиками й режисерами. У 2022 році за підтримки Сезону культури програма зосереджувалася на зміцненні зв'язків між Великою Британією та Україною. Вона включала покази трьох нових фільмів із обох країн та організацію дискусій із критиками, режисерами та глядачами.

Партнери: «Артхаус Трафік», The Critics Circle

Фото: inbetweenlondonandkharkiv (Instagram)

Листопад 2022 р. —
травень 2023 р.
Лондон, Велика Британія

IN // BETWEEN: Лондон — Харків

Колаборація IN // BETWEEN планувалася як дослідницька подорож між двома містами — Харковом і Лондоном. Як це сталося із іншими проектами, локації та шляхи учасників змінилися, але зустрічі культурних практик із України та Великої Британії все ж відбулися. Використовуючи творче письмо, мистецькі семінари та обговорення як інструменти, група розробила нові культурні інфраструктури та рамки співпраці навколо спільних концепцій. Результатом цих досліджень стали виставка та публікація, що задокументували весь їхній шлях.

Партнери: Royal College of Art, «ЄрміловЦентр»

«П'ять фільмів, які я відібрав, дають можливість белфастській аудиторії зрозуміти український національний характер. Вони не просто жертви російської агресії. Вони сповнені винахідливості, притаманної українцям. Ми стали партнерами з Британською Радою та Українським інститутом, які відкрили для нас цілий новий світ українського кіно, яке ми змогли привезти на фестиваль. Схоже, є бажання залишати ці канали відкритими. І ми не хочемо просто міркувати про те, що відбувається зараз, натомість прагнемо будувати щось на майбутнє»

- Джессіка Кіанг,
міжнародна програмерка,
Белфастський кінофестиваль

3—20 листопада 2022 р.
Белфаст, Брайтон, Кембридж,
Корнволл, Лідз

Місяць українського кіно

У листопаді 2022 року українське кіно почало великий тур містами Великої Британії та Північної Ірландії. «Місяць українського кіно» потрапив на кінофестивалі в Белфасті, Брайтоні, Кембриджі, Корнволлі та Лідзі, де представив добірку найкращих українських фільмів року разом із міжнародно визнаною класикою українського кіно. Окрасою програми стали «Клондайк» Марини Горбач, українська номінація на Оскар; прем'єра фільму «Люксембург, Люксембург» Антоніо Лукіча; «Памфір», режисерський дебют Дмитра Сухолиткого-Собчука, який цього року мав показ на «Двотижневику режисерів» у Каннах.

Партнери: Belfast International Film Festival, Brighton University, «Довженко-Центр»

 Дізнайтеся про найяскравіші події «Місяця українського кіно» з нашого відео

11—19 листопада 2022р.
Белфаст,
Північна Ірландія

Сольна виставка Антона Шебетка What Grows in the Heart на фестивалі Outburst Queer Arts

У листопаді 2022 року, крім кіноподій, ми також підтримали сольну виставку українського митця Антона Шебетка на фестивалі Outburst Queer Arts у Північній Ірландії. Мистецьке дослідження Антона зосереджене на темах ЛГБТКІА+, пам'яті, втрати ідентичності, різноманіття історії та важливої ролі фотографії в розкритті цих тем. Кураторська колекція для заходу в Белфасті включала автопортрети, відеороботи та особисті свідчення, що проливали світло на квір-досвіди людей в Україні.

Партнери: Outburst Queer Arts Festival

 Подивіться це відео, щоб дізнатися більше про виставку

Фото: Jon Spaul/ British Council

18—27 листопада 2022 р.

Гаддерсфілд,
Велика Британія

Українська програма на Гаддерсфілдському фестивалі сучасної музики

У межах Сезону культури нова українська музика дебютувала у програмі hcmf// — найбільшого міжнародного фестивалю нової та експериментальної музики у Великій Британії. На відкритті заходу прозвучала потужна мультимедійна опера «Чорнобильдорф», створена українськими композиторами Романом Григорівим та Іллею Разумейком. Колектив String Air Synthesis виконував написані та імпровізаційні твори, досліджуючи мікротональні й навіть темперовані композиції для бандури харківського типу та флейти. Крім того, фестиваль став місцем, де вперше у Великій Британії прозвучали твори Анни Корсун Spleen і Plexus, а також Максима Шалигіна drop after drop у межах програми hcmf// shorts. Усі ці неймовірні твори виконав британський оркестр Riot Ensemble.

Партнери: Huddersfield Contemporary Music Festival

Подивіться коротке відео про українську програму на фестивалі в Гаддерсфілді

Фото: Jon Spaull/British Council

21 листопада 2022 р.

Лондон,
Велика Британія

Розмова з Мирославом Мариновичем «Всесвіт за колючим дротом»

Мирослав Маринович, український правозахисник і журналіст, отримав запрошення від факультету славістських і європейських студій UCL представити свою нову книгу «Всесвіт за колючим дротом: спогади і роздуми дисидента» (2021 рік). Мемуари яскраво зображають життя в Києві в добу радянської окупації, за часів Гельсінського руху. У книзі Мирослав Маринович розповідає про діяльність Української Гельсінської спілки та її учасників, проливаючи світло на їхні арешти й несправедливі звинувачення, поневіряння, влаштовані радянським режимом.

Партнери: Асоціація українців у Великій Британії

7—8 грудня

2022 р.

онлайн

Форум «Креативна Україна: сила стійкості»

Сезон культури Велика Британія/Україна став партнером форуму «Креативна Україна» — міжнародної платформи, присвяченої обговоренню державної політики в галузі культурних і креативних індустрій. У 2022 році представники Британської Ради взяли участь у різноманітних заходах форуму як доповідачі, зосереджуючись на провідній ролі креативних індустрій як у часи конфлікту, так і під час відбудови країни.

Партнери: Міністерство культури та інформаційної політики України

«Для мене було справжнім привілеєм поставити «Крим, 5 ранку» на сцені. Мені сподобалося працювати з українською командою співавторів, Наталкою Ворожбит та Анастасією Косодій, та їхнім чудовим сценарієм, що описує життя кримськотатарських в'язнів, ув'язнених за їхню діяльність як громадських журналістів, та їхніх родин, а потім досліджувати, як зробити цю роботу близькою для британської аудиторії»

– Джозефін Бартон, художня керівниця та виконавча директорка, Dash Arts

16 січня 2023 р.
Лондон, Велика Британія

«Крим, 5 ранку»

Лондонська аудиторія мала змогу переглянути потужний документальний перформанс, що має назву «Крим, 5 ранку». Натхненням для постановки стали літературні твори українських авторок Наталки Ворожбит і Анастасії Косодій, а її режисеркою — Джозефіна Бертон. Створена на основі особистих історій і свідчень, що відображають любов і боротьбу в сучасному Криму, п'єса проливає світло на задокументовані факти порушення прав людини на Кримському півострові з початку його незаконної тимчасової окупації Росією. Після виступу відбулося обговорення з подальшим дослідженням і обмірковуванням цих тем.

Партнери: Dash Arts

«Цей проєкт народився в бомбосховищі... Робота над проєктами [українського партнера] завжди унікальна, її складно описати, бо вона поєднує групову терапію, якісні зміни, відгуки і створює простір довіри, у якому я, як мисткиня, після багатьох років і навіть у контексті подій, пов'язаних із війною в Україні, змогла відродити власну допитливість. Я працюю з відео, тож отримала величезний стимул від можливості підключитися й записувати індивідуальний і колективний досвід. І стало очевидно, що група завдяки колективній практиці змогла проговорити травми і трансформувати їх усередині шоу. Я дуже вдячна тому, що сталося, оскільки це дозволило мені знайти, здавалося б, втрачений шлях чистої творчості»

— Любов Слюсарєва, відео мисткиня,
Hooligan Art Community

24—25 лютого 2023 р.
Лондон,
Велика Британія

Bunker Cabaret

Вийшовши з київських бомбосховищ, перформанс Bunker Cabaret став помітною подією, яка збіглася з річницею повномасштабного вторгнення Росії в Україну. Ця унікальна театральна постановка, створена Hooligan Art Community спільно з Mahogany Opera, майстерно поєднала музику, поезію, танець і кіно. Вона стала потужним дослідженням напруги між любов'ю і тоталітаризмом, а також особистих конфліктів, із якими стикнулися митці в часи війни. Після дебюту в «Сомерсет-Хаусі» в Лондоні постановка гастролювала Великою Британією, Німеччиною та Ірландією.

Партнери: Hooligan Art Community, Mahogany Opera

Фото: Konrad Drobek, Mariusz Kuszpa,
Mateusz Błędziński

Березень —
липень 2023 р.
гібридна подія

Move & Sound

Move & Sound — інклюзивна лабораторія, яка після відбору прийняла шістьох учасників. Проєкт мав на меті підтримати та розширити спроможності професійної спільноти танцюристів і музикантів, зокрема тих, які мають інвалідність, влаштувавши для них навчально-дослідницьку резиденцію, яку вели тренери з Великої Британії та України. Проєкт прагнув акумулювати міжнародний досвід для навчання та підтримки українських митців, чийм професійним кар'єрам загрожує війна в Україні. Кульмінацією резиденції стало створення танцювально-музичних дуєтів, які було записано на відео.

Партнери: Непротоптана стежина, Candoco Dance Company, Brighter Sound

3 1 березня
2023 р.
онлайн

«Українські таланти на NOWNESS»

«Українські таланти на NOWNESS» — це онлайн-шоукейс із трьох ексклюзивних короткометражних фільмів, створених талановитими українськими режисерами під творчим керівництвом команд із Nowness.com і Takflix.com. Програма включала фільми «Це побачення» Надії Парфан, «Голубівники Києва» Михайла Волкова і «Стрибок» Крістіни Тинькевич.

Партнери: ГО «86», TAKFLIX, Nowness

 Обидва фільми — «Це побачення» і «Голубівники Києва» — можна подивитися на Takflix

20—24 березня 2023 р.

Белфаст,
Північна Ірландія

Українські виконавці на ВІГРА 2023

Сезон культури представляє і виконавці мистецтва через резидентську програму та виступи двох українських виконавців — Ярини Шумської та Андрія Гелитовича — на Белфастському міжнародному фестивалі виконавчого мистецтва. Крім виступів у Белфастській школі мистецтв, Ярина і Андрій виступили з доповідями на симпозиумі під назвою «Креативність + Конфлікт», проведеному в Ольстерському музеї.

Партнери: Ulster University

20—26 березня 2023 р.

Оксфорд, Кембридж,
Велика Британія

«Кассандра»: гастролі до Кембриджа й Оксфорда

У жовтні 2022 року Live Canon спільно з Українським інститутом у Лондоні представили прем'єру постановки «Кассандра» за твором Лесі України в театрі «Омнібус» у Лондоні. У межах Сезону культури постановка поїхала на гастролі до Оксфорда й Кембриджа в березні 2023 року. Переклад «Кассандри» отримав премію від Українського інституту в Лондоні в 2021 році, а влітку 2023 року був опублікований Гарвардським інститутом українських студій.

Партнери: Live Canon, Український інститут у Лондоні

Фото: chytomo

Фото: British Council Northern Ireland (Facebook)

17—18 квітня 2023 р.
Лондон,
Велика Британія

Українські гості на Лондонському книжковому ярмарку

У 2023 році ми ще раз завітали на Лондонський книжковий ярмарок, цього разу як країна — спеціальний гість із обширною програмою. Вона складалася з розмов на різні теми, зокрема реакцій українських письменників на напад Росії, дискусій про роль книги в боротьбі з дезінформацією та підтримці демократії, роздумів про надання більшої ваги жіночим голосам у цих обговореннях, і дослідженням творів, створених на полі бою. На стенді були представлені найкращі сучасні українські видання, тож відвідувачі мали змогу поглянути на енергійну літературну сцену країни. Перед виставкою Британська бібліотека організувала спеціальну подію — дискусію «Письмо під час війни: говорять українські автори». Серед її учасників була українська письменниця Вікторія Амеліна, яку було поранено під час атаки Росії на Краматорськ через кілька місяців. На жаль, Вікторія померла 1 липня. Її передчасна загибель стала значною втратою для літературної спільноти.

Партнери: English PEN, «PEN-Україна», PEN International, Український інститут книги, The British Library

17—21 квітня 2023 р.
Белфаст,
Північна Ірландія

Українські делегати на Pease and Beyond 2023

Трохи пізніше у квітні три українські експертки в галузі культури — Олена Гончарук, Аліна Ханбабаєва і Юлія Манукян — узяли участь у конференції Pease and Beyond, організованій Британською Радою з нагоди 25-ої річниці Белфастської угоди. Загалом захід відвідали 33 делегати з 10 країн, у тому числі з Колумбії, В'єтнаму, Лівану, Іраку та України. Конференція була присвячена розгляду провідної ролі митців та креативних організацій у постконфліктному розвитку Північної Ірландії. Відвідувачі мали можливість спілкуватися та обмінюватися ідеями з професіоналами з різних країн і контекстів.

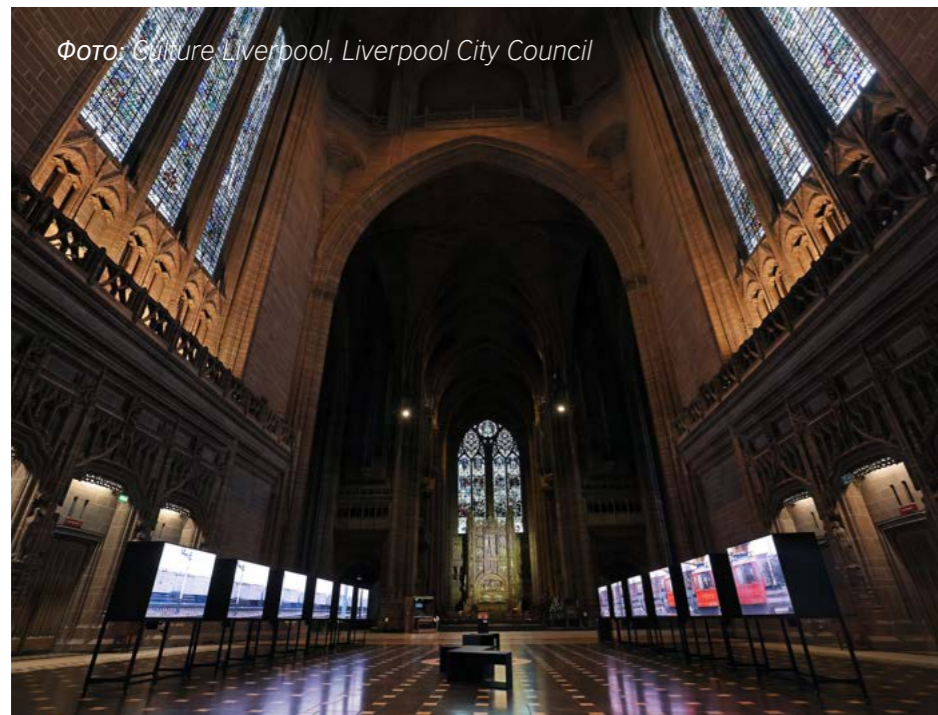

Фото: Culture Liverpool, Liverpool City Council

1—12 травня 2023 р.

Ліверпуль,
Велика Британія

EuroFestival

Напередодні проведення «Євробачення» в Ліверпулі відбувся EuroFestival із двотижневою культурною програмою. На цій яскравій події були представлені 24 новостворені роботи, зокрема 19 колаборацій британських та українських митців. Їхні творчі роботи прикрашали різні локації у місті: скульптури солов'їв встановили прямо на вулицях, а захоплені відеоінсталяції транслювалися в культовому Ліверпульському соборі. Фестиваль почався з мультимедійної опери «Чорнобильдорф», що задала енергійний тон усьому фестивалю. Завдяки видимим результатам Сезону контент-партнерами EuroFestival стали Британська Рада та Український інститут, допомігши відібрати проекти, які привернули увагу тисяч гостей і мешканців Ліверпуля.

Партнери: Culture Liverpool, Invisible Wind Factory

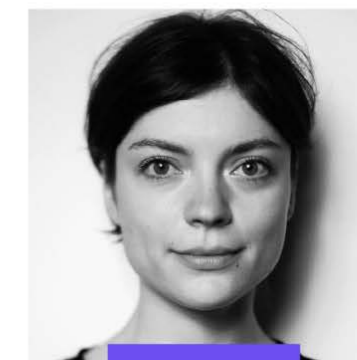
Фото: Culture Liverpool, Liverpool City Council

10—13 травня 2023 р.
Брайтон,
Велика Британія

Українські делегати на Great Escape

Одним із фінальних проєктів Сезону став візит двох представниць українського музичного сектору — Дарці Тарковської та Ольги Бекенштейн — на музичний шоукейс The Great Escape. Цілями їхньої подорожі стали пошук нових талантів, налагодження професійних контактів і ознайомлення з найновішими трендами індустрії. Як представниці з України вони приєдналися до міжнародної делегації, організованої Британською Радою, у складі якої спільно з іншими делегатами досліджували динамічний музичний ландшафт заходу.

Червень — жовтень
2023 р.
Шотландія

Мистецькі резиденції Шотландія — Україна

Щоб завершити Сезон культури продуктивно, ми запустили нову резидентську програму, розроблену в партнерстві з «Креативною Шотландією». Ця ініціатива передбачає візити шести культурних експертів із України до провідних установ Шотландії, відомих своїм досвідом у сучасному мистецтві, літературі, скульптурі та музиці. Завдяки цим резиденціям учасники отримали можливість тимчасово відволіктися від поточної роботи й отримати час та місце, необхідні для того, щоб поміркувати про перспективи у власній творчості.

Партнери: Creative Scotland, Moniack Mhor, Cove Park, Hospitalfield, Edinburgh Sculpture Park, Edinburgh College of Art

1 червня 2023 р.

Лондон,
Велика Британія

Завершальна подія Сезону

На початку червня ми відзначили офіційне завершення британсько-українського Сезону культури. Подія-закриття, проведена Бюро закордонних справ, співдружності та розвитку в Лондоні 1 червня, стала платформою, на якій можна було безпосередньо почути українських культурних експертів. Вони розповідали про свою роботу та підкреслювали важливість підтримки творчого самовираження в часи війни. Подія стала відзначенням їхніх безцінних внесків до Сезону та зміцнила тривалу дружбу між Україною та Великою Британією.

7—17 липня 2023 р.

Лондон,
Велика Британія

r u there? we r here...

Короткий, але неймовірно яскравий епілог до Сезону під назвою r u there? we r here розпочався як перформанс у 2021 році. Він створювався за допомогою Zoom: режисер, перебуваючи у Великій Британії, співпрацював із командою талановитих молодих митців із Маріуполя. У 2023 році інсталяція r u there? we r here... була представлена онлайн і в Дептфорд-Лаундж. Вона досліджувала такі теми, як війна, втрата і гендерно зумовлене насильство, через поєднання слів, зображень і рухів.

Партнери: The Albany, Theatromania, Центр сучасного мистецтва «ДАХ»

 Ознайомитися з деякими роботами можна на цій сторінці

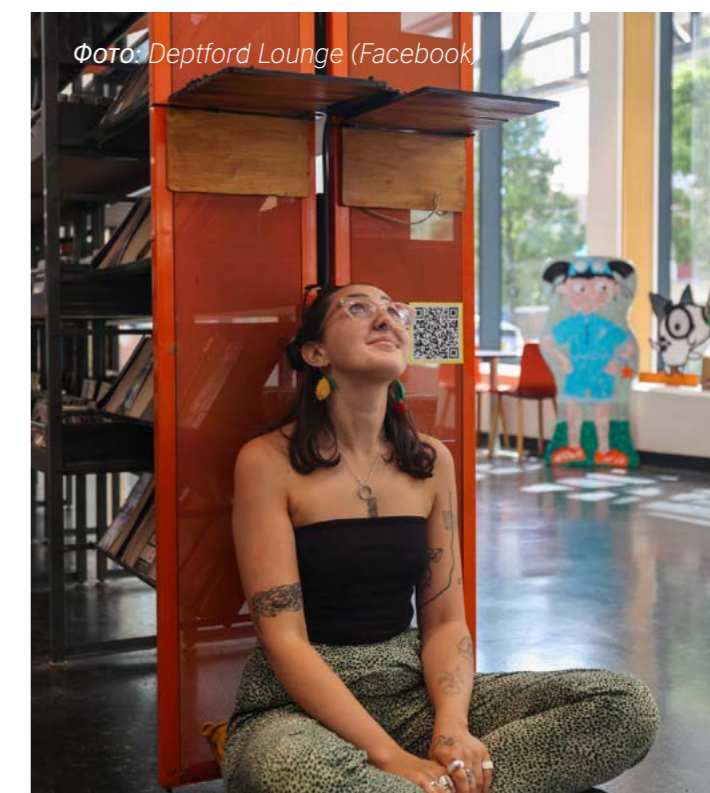

Фото: Deptford Lounge (Facebook)

Фото: Alex Dimos

Різноманіття, життєздатність і стійкість галузі незалежних мистецтв в Україні

Після 24 лютого 2022 року, у зв'язку із повномасштабним російським вторгненням в Україну, цілі Сезону було переглянуто й переформульовано з огляду на зміну нагальних потреб української мистецької галузі. Тож програма отримала ширшу й актуальнішу мету — донести до міжнародної аудиторії, що незалежна й яскрава українська культура не тільки існує, а й потребує та варта підтримки для діячів культури та мистецтв.

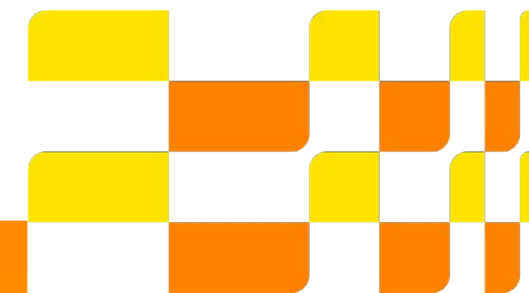
Queer history of Ukraine

A timeline

1961

Виставка What Grows in the Heart на фестивалі Outburst Queer Arts: інтерв'ю з Антоном Шебетком

Я брав активну участь у Сезоні культури Велика Британія/Україна за допомогою персональної виставки, що мала назву What Grows in the Heart і демонструвалася в артгалереї Catalyst у Белфасті в межах фестивалю Outburst Queer Arts.

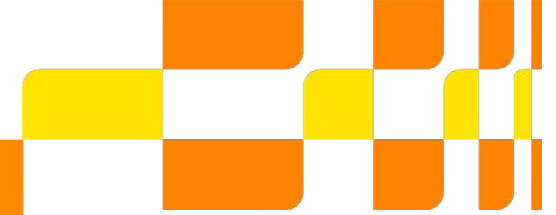
Одне з найбільш цінних для мене досягнень співпраці з британськими партнерами під час Сезону — отримана можливість показати складність квір-історій в Україні на основі декількох особистих свідчень від представників самої спільноти. Це було перше знайомство з темою, яку досі воліють не обговорювати і яка невідома навіть в Україні. Крім того, одну з робіт, представлених на виставці вперше, помітили, тож пізніше вона стала основою іншої персональної виставки «Українське квір-телебачення: відкритий архів» у Каунасі (Литва).

Роль митця в умовах війни змінилася. Здебільшого тому, що багато митців, в тому числі я, взяли на себе відповідальність створювати нові роботи, які відображають реальність війни. Ми хотіли поділитися нашим досвідом і знаннями з аудиторіями по всьому світу. Я зрозумів, що маю розповісти глядачам про квір-історію України.

Мистецькі та культурні обміни стають ще більш важливими у воєнний час. Мій досвід у Белфасті був просто неймовірним. Там відбувся справді потужний обмін ідеями солідарності й підтримки з глобальними квір-спільнотами. Ми ділилися фактами й подіями, раніше не відомими аудиторії, і я впевнений, що регулярні відвідувачі фестивалю вийшли з виставки зі зруйнованими поглядами — у хорошому сенсі — про квір-людей в Україні.

hcmf// і «Чорнобильдорф»: інтерв'ю з Гremo МакКензі, СЕО й артдиректором фестивалю hcmf//

Починаючи з 2021 року *hcmf//* обговорював із Українським інститутом у Києві українську програму в межах фестивалю 2022 року, яку той погодився профінансувати. Ми також познайомилися з Іллею Разумейком на панельній дискусії для *hcmf//*, що стала однією із онлайн-подій під назвою *Unbound Listening*, які ми проводили в партнерстві з Британською Радою під час коронавірусного локдауну в 2020 році. У межах події демонструвалися уривки з «Чорнобильдорфа». Нам стало цікаво привезти цю постановку на майбутній фестиваль. Сезон культури здавався ідеальною платформою і можливістю для цього.

У лютому 2022 року Росія вторглася в Україну. Згодом у нас почалися онлайн-події за участі митців, які на той момент сиділи в бомбосховищах, надягли військову форму або взяли в руки зброю, щоб захищати своїх. Спочатку ми подумали, що Сезон культури Велика Британія/Україна навряд чи відбудеться. **Та невдовзі стало зрозуміло, що для українських митців і їхньої культурної ідентичності важливо з'являтися на сценах Європи та за її межами і що вони можуть зіграти роль потужних амбасадорів власної країни саме в цей момент.**

Завдяки неймовірним зусиллям і підтримці з боку Британської Ради ми відкрили фестиваль 2022 року британською прем'єрою «Чорнобильдорфа». Велика кількість учасників і складні обставини, зокрема фінансові, логістичні й візові проблеми, означали, що нам доведеться зменшити обсяг української програми.

Тим не менше, ми зуміли представити колектив *String Air Synthesis* із прекрасною грою на бандурі (Володимир Войт), флейті та електронних інструментах (Соломія Мороз). *Riot Ensemble* також виконав твори Анни Корсун і *Drop After Drop* Максима Шалигіна.

Найцінніший урок, який ми винесли з цієї співпраці під час Сезону, — що митці можуть виконати важливу роль культурних амбасадорів на світовій сцені в часи конфлікту. Важливо пам'ятати про це і працювати з культурними партнерами, щоб митці зробили свій важливий внесок у постконфліктну відбудову України.

Сезон культури Велика Британія/Україна дав мені можливість глибше зануритися в багату українську музику — як давню, так і сучасну — багатьох жанрів, зокрема традиційну класичну музику, імпровізацію, електронну музику, саунд-арт та інсталяції. Хоча я тільки на початку цього шляху, з нетерпінням чекаю того дня, коли зможу відвідати Україну і продовжити своє дослідження. Ми вже спілкуємося з багатьма українськими митцями про перспективи їх залучення на майбутні програми *hcmf//*. Сезон створив потужний зв'язок між *hcmf//* та Україною, який, на мою думку, неможливо зруйнувати.

Раніше цього року відбулося ще два покази «Чорнобильдорфа». Завдяки цьому ми змогли знову привезти Іллю Разумейка та Романа Григоріва до Гаддерсфілда, де вони провели дводенний творчий семінар, присвячений сучасній опері, для британських практиків. Анна Корсун отримала від *hcmf//* замовлення на нову роботу для *London Sinfonietta*, прем'єра якої відбудеться на фестивалі в листопаді 2023 року. Ми плануємо створити нову камерну оперу з Соломією Мороз; її прем'єра планується так само на *hcmf//* у 2025 році, і наразі ми в пошуку партнерів по всій Європі.

Наш пріоритет — визначити, як ми можемо найкраще підтримати митців, що зараз перебувають в Україні. Разом із *Jam Factory* в Києві ми обговорюємо можливі ідеї. Співпраця триває, і ми сподіваємося на реальні результати вже на початку 2024 року.

Відгуки на українську програму на фестивалі були цілковито позитивними! Без сумніву, «Чорнобильдорф» — найпотужніша постановка відкриття за весь період моєї роботи на посаді артдиректора фестивалю. Коли трупа вийшла на поклон (а їй аплодували стоячи!), я роздивлявся навколо, і мені здалося, що у всіх глядачів були сльози на очах. Постановка також отримала кілька п'ятизіркових рецензій у національній пресі, а її спеціальна двогодинна версія транслювалася у програмі нової музики на BBC Radio 3!

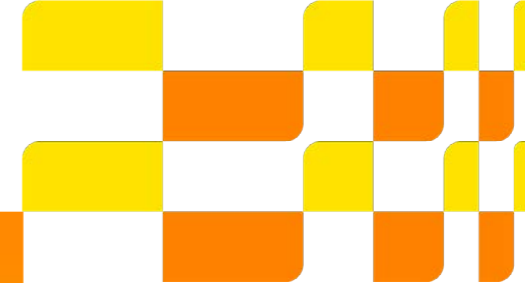
Україна повертає собі власну культуру

Одна з тем, що особливо потужно звучала в колабораціях, які виникли під час Сезону, — це деколонізація. У світлі очевидних спроб Росії підірвати українську культуру та ідентичність, використовуючи всі можливі способи, культурні діячі в Україні й партнери Сезону підкреслювали важливість підсилення голосів націй, які раніше перебували в тіні імперій. Під час заходів і дискусій у межах Сезону українські митці спілкувалися з іноземними колегами на різноманітних платформах. Вони наголошували, що Україна сьогодні бореться за суб'єктність своєї культури та заявляє про своє право посідати місце на глобальній сцені й говорити самій за себе.

«Відкрити Україну: те, що було зруйновано»: інтерв'ю з Євгеном Нікіфоровим

Український інститут запросив мене до співпраці в 2018 році, коли вони запускали проєкт, присвячений українській радянській мозаїці. Вони прагнули зберегти ці унікальні роботи в публічному просторі та привернути до них увагу світу. На основі мого фотографічного документування монументальних мозаїк другої половини ХХ століття в Україні було створено 3D-карту, представлену в Музейному кварталі у Відні. Над цим проєктом майже пів року працювали група митців Theta, продюсерка Таїсія Пода, музиканти з групи Ptakh Jung і велика команда з Українського інституту. Для фінального відео ми обрали найбільш значущі монументальні роботи з України, зокрема деякі мозаїки, що були розміщені в досить віддалених місцях, часто поруч із державним кордоном.

Після початку російського вторгнення креативна директорка Українського інституту Тетяна Філевська запропонувала мені дослідити роботи з початкової карти, які було зруйновано війною або доля яких невідома через окупацію територій, на яких вони розміщені. Аудіовізуальну інсталяцію адаптували до фасаду Старого королівського морського коледжу і представили під час міжнародного фестивалю Greenwich+Docklands у Лондоні. Нашою метою було привернути увагу до сотень культурних пам'яток, зруйнованих росіянами, не лише мозаїк.

Проживання війни є суб'єктивним. Мій досвід переоцінки власної практики під час війни може сильно відрізнятись від досвіду інших через особисті обставини і травму, яку я отримав у ДТП незадовго до початку повномасштабного вторгнення. Тривалий час я не міг працювати — як фізично, так і розумово. Більше того, я майже цілком втратив об'єкт моєї фотографічної практики.

З 2014 року і до початку повномасштабного вторгнення я подорожував Україною, документуючи міські та сільські пейзажі, у пошуках віддалених і менш відомих пам'яток. Однак після початку вторгнення це стало для мене

неактуальним і неможливим. Більше того, деякі об'єкти, що я планував сфотографувати, були зруйновані або опинилися на окупованих територіях. Мені складно передбачити, чи зможу я реалізувати заплановане.

Я розумію, що тепер потрібна інша тема через серйозні зміни ландшафту у країні.

З іншого боку, ті фотографії, що я вже зібрав, — зараз ще важливіші, тому що чимало цих об'єктів ми вже ніколи не побачимо на власні очі, вони будуть доступними тільки на моїх фотографіях. Наразі я зосередив усі зусилля на роботі зі своїм архівом. Саме тому проєкт «Відкрити Україну: те, що було зруйновано» став необхідним, оскільки він надав можливість поглянути на знайомий і попередньо продемонстрований широкому загалу матеріал під новим кутом.

З будь-якої теми чи питання, навіть тих, що здаються знайомими й ретельно дослідженими, завжди існує декілька точок зору в мистецтві. Коли спілкуєшся з колегами з інших країн і контекстів, із різноманітним досвідом, то не тільки засвоюєш нові погляди, а й сам починаєш по-іншому говорити й міркувати про свою практику.

Я отримав чимало повідомлень на адреси інстаграм-сторінки «Українська мозаїка» та власного облікового запису. Аудиторія дякувала за те, що я познайомив людей із зовсім неочікуваною гранню України — запропонував новий погляд на країну, що стала для них цікавою після вторгнення. Подібні відгуки я отримав і після презентації 3D-карти. Аудиторія поділилася своїми враженнями від неймовірних мистецьких робіт, не схожих ні на що інше. Момент, що мені найбільше запам'ятався, — дівчина, яка малювала ескізи сцен із мозаїк, які вона побачила на фотографіях під час презентації. Вона надіслала мені світлини своїх ескізів, що стали свіжою та унікальною інтерпретацією знайомих витворів мистецтва.

П'ять інсайтів із кінопрограми Сезону культури Велика Британія/ Україна

Дар'я Бадьор

Сезон охопив майже всі культурні та креативні індустрії, й одним із основних напрямів стало кіно. Деякі проекти розбудовувалися на основі наявної українсько-британської співпраці, а інші відбулися вперше і стали підґрунтям для налагодження нових зв'язків. Українська культурна критичка Дар'я Бадьор поспілкувалася з чотирма професіоналами, які взяли участь у Сезоні культури Велика Британія/Україна. Ось п'ять інсайтів, які вона винесла з цих розмов.

1. Децентралізація потрібна

Українські кінопроекти у Великій Британії вивели в пріоритет географічне різноманіття, не зосереджуючись лише в Лондоні. Оскільки організувати масштабну українську програму в Лондоні було б складним завданням, досвід показав, що кориснішим є робота з меншими фестивалями та локаціями.

Cinacity — двотижневий кінофестиваль на південному узбережжі Англії — представляє світове кіно з самого початку свого заснування в 2003 році. Того року засновник фестивалю Тім Браун організував комплексну ретроспективу кіноробіт Олександра Довженка в десяти британських містах.

«Я кілька разів був у Києві і представляв фільми на «Тижні британського кіно», — розповідає Тім. — Працював із фестивалем документального кіно «Контакт» у Києві, куди привозив кілька програм британських документальних фільмів із Брайтона».

Завдяки його відданості українському кіно в 2022 році покази нових та архівних фільмів нашої держави відбулися в Бристолі, Лідзі, Корнволлі та Кембриджі. «Коли почалося повномасштабне вторгнення, я зв'язався з Українським інститутом з приводу показів українських фільмів на фестивалі *Cinacity* для популяризації їхньої кінокультури в Британії, — додає він. — Регіональні кінофестивалі проходять приблизно в той самий час, тож я також запропонував послуги координатора цих показів».

На Брайтонському кінофестивалі Тім представив чотири фільми: «Памфір» Дмитра Сухолитого-Собчука, «Клондайк» Марини Ер Горбач, «Короткі зустрічі» Кіри Муратової та «Тіні забутих предків» Сергія Параджанова.

Архівні фільми також були представлені в Кембриджському центрі українських студій та на Белфастському кінофестивалі. «Ми хотіли продемонструвати як нові, так і класичні фільми, щоб дати аудиторії уявлення про історію кіно в Україні», — говорить Роуз Бейкер, програмна директорка Белфастського кінофестивалю.

Інтеграція українського кіно у програми фестивалів стала дипломатичним викликом, але дала свої плоди у Белфасті, привабивши як українців, так і ширшу аудиторію. Фестиваль планує продовжувати покази українського кіно, щоб підтримувати цей новознайдений інтерес. «Ми привабили ту аудиторію, яка раніше ніколи до нас не приходила, і не хочемо її втрачати», — додає Роуз.

2. Кінотеатри після пандемії: чи є камерному кіно місце на великих екранах?

На запитання про касовий успіх українського кіно у Британії всі наші експерти відповідають однаково: пандемія дуже сильно вплинула на дистрибуцію, зачепивши не тільки міжнародні релізи, а й низькобюджетні англомовні фільми.

Мережа Cineworld закрила 127 своїх кінотеатрів у Британії під час локдауну, зазнавши втрат на суму 3 млрд фунтів у 2020 році. З того часу кінотеатри потроху відновлюються. Люди охоче проводять час поза власною домівкою, завдяки чому похід у кіно стає особливою подією. Високі ціни на квитки зробили сімейний відпочинок дорожчим, тож порівняно з ними стримінгові сервіси стали доступнішими.

2019 року, перед пандемією COVID-19, у Великій Британії було 916 кінорелізів на великому екрані (в середньому 18 прем'єр на тиждень). Коли кінотеатри відновляться остаточно, конкуренція стане запеклою. Великі релізи мають яскраві промокампанії та тиснуть на великі фестивалі задля отримання урочистих прем'єр. Однак менші фестивалі мають більше свободи у виборі фільмів.

3. Кіно як запрошення до розмови

«Наразі у Великій Британії важко знайти дистрибутора документального кіно, але я вірю в нього і дуже його люблю, — зізнається Рауль Ніньйо Замбрано, програмний директор Шеффілдського Doc/Fest. — Що більше ми показуватимемо документальних фільмів, то кращий контекст ми для них створюватимемо, і ситуація покращуватиметься загалом».

Те, як Рауль бачить кінопокази, виходить за межі простої демонстрації фільмів. Шеффілдський фестиваль обрав складний підхід: менше фільмів у програмі, але більше заходів на кшталт сесій запитань і відповідей, панельних дискусій і кураторських презентацій.

Під час вибору українського кіно на майбутні фестивалі знадобиться кураторська допомога, крім уже доступних каталогів нових і класичних фільмів для архівів. «Кураторський досвід помічний, — розповідає Тім Браун. — Цього року ми створили програму короткометражного кіно у співпраці з Київським фестивалем короткометражок, яку ми покажемо у Брайтоні та запропонуємо іншим колегам».

«Під час підготовки української програми на 2022 рік нашою головною метою було поділитися досвідом, — каже Рауль Ніньйо Замбрано. — Фільми не розповідали безпосередньо про війну, а натомість про спільноти й людей. Я впевнений, що протягом останнього року рівень співчуття до України зріс, і цьому сприяло в тому числі документальне кіно. Фільми — дуже хороший спосіб показати, якою є країна насправді. Люди дивляться їх, потім обговорюють і дізнаються, що відбувається в якій частині країни і як при цьому почуваються її жителі».

Аудиторії невеликих кінофестивалів відкритіші до більшого різноманіття у фільмах, і куратори намагаються це підтримати. «Гадаю, останніми роками люди сильно змінили свої споживацькі звички: вони стали більше обирати,

але при цьому охочіше сприймають новий досвід. Вони впевнені, що кінопоказ — це запрошення до розмови й можливість дізнатися щось нове», — пояснює Рауль.

4. Розрахунок часу — головне

Найбільшим викликом для Сезону культури Велика Британія/Україна в минулому році стали дедлайни. Через початок повномасштабного вторгнення й загальну невизначеність програму було переформатовано, і акцент змістився на презентацію української культури за кордоном.

«У нас було небагато часу, щоб переглянути запропоновані фільми та підготувати публікації, але ми зробили що змогли», — розповідає Рауль Ніньйо Замбрано. Коли почалася повномасштабна війна, Шеффілдський кінофестиваль зв'язався із своїм давнім партнером Docudays UA і запропонував йому підтримку. Британці мали на меті створити спеціальну програму українського кіно як жест солідарності й надати йому відповідну платформу. Крім того, вони запросили українські проекти до участі в усіх програмах фестивалю.

«Шкода, що мій зв'язок із Україною свого часу перервався на 20 років, — коментує Тім Браун. — Соромно, що інтерес до різних країн та їхніх культур зростає тільки тоді, коли стаються трагедії. Програму Брайтонського кінофестивалю склали досить швидко, через що лишалося мало часу для реклами. Ми не очікували, що продамо всі квитки, але сеанси відвідало багато людей».

У західноєвропейських країнах планування для України стає іншим, особливо під час війни. Перетворення культури з галузі на державній підтримці на таку, що стала б цікавою інвесторам і політикам, вимагає часу — особливо у процесі нових знайомств, відвідування заходів в індустрії та участі в обширних дискусіях.

5. Виклики для українських режисерів: сталість і самоорганізація

Щоб співпрацювати із Західною Європою, продавати там фільми і створювати нові копродукції, необхідно дослухатися до потреб регіону та його глядачів.

«До людей, які ухвалюють ключові рішення в кіноіндустрії, завжди було важко достукатися, — говорить кінопродюсерка і колишня голова секції індустрії на Docudays UA Дар'я Бассель. — Ми додали до програми кілька фільмів. Було багато глядачів, які ставили запитання і в інший спосіб демонстрували свій інтерес. BBC шукала український проєкт про війну і купила «День незалежності» Володимира Тихого. Я ще ніколи не чула, щоб BBC купувала українські фільми або брала участь в українських проєктах як копродюсер!».

Минулого року фестиваль Docudays UA був партнером Шеффілда, склавши програму українського документального кіно на запит фестивалю. Однак це був не перший епізод їхньої співпраці. Таке тривале партнерство забезпечило помітну українську присутність на одному з найвідоміших англomовних ринків документального кіно.

«Усі, хто прийшов на секцію індустрії фестивалю і взяв участь у MeetMarket, мали продуктивні зустрічі та відгуки на свої проєкти. Організатори сказали, що проєкти дуже круті. Їхня підтримка — це не благодійність із боку продюсерів, а реакція на справді хорошу роботу. Тож усе склалося», — розповідає Дар'я.

Що далі?

Головний виклик — підтримувати контакти й обговорення українського кіно між українськими режисерами та британськими колегами у пошуках нових аудиторій.

Крім того, стале фінансування подорожей, оплата показів, технічної підтримки і промокампаній є серйозним викликом для культурної дипломатії, особливо в галузі кіно.

«Була б рада, якби українці могли допомогти з просуванням української програми, оскільки наша команда дуже маленька і всі виконують різні функції», — говорить Роуз із Белфаста.

«Україна залишатиметься в наших серцях і думках. Настане час для відбудови, і діалог між країнами повинен продовжуватися. Українським кінокураторам, продюсерам і директорам фестивалів варто спілкуватися з нами задля нормалізації відносин і зміцнення культурних зв'язків», — підкреслює Тім Браун.

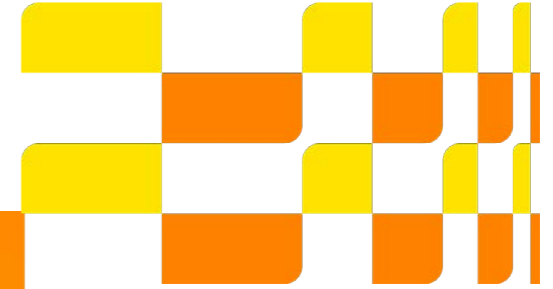
Зв'язки на перспективу

Ще одним пріоритетом Сезону було надання можливостей для колаборацій і взаємної підтримки. Ця концепція була в основі планування Сезону ще до війни, і ми продовжили підтримувати цю мету під час переформування проєкту. Співпраця між організаціями із України та Великої Британії дала результати, що вийшли за межі початкових проєктних заявок і самої програми Сезону.

Шотландсько-українські мистецькі резиденції

інтерв'ю з директоркою Hospitalfield Люсі Баятт

У 2018 році Ілля Заболотний, менеджер мистецьких програм у Британській Раді, відвідав Hospitalfield у пошуках партнера для програми SWAP 2019. Попередньо її проводила Ліверпульська бієннале. Крім того, він спілкувався з Міжнародним фестивалем візуальних мистецтв у Глазго й обговорював подібну взаємодію. Директор цього фестивалю також був у складі ради директорів Hospitalfield і запропонував провести цю програму нам. Ілля відвідав нас і висунув ідею організувати SWAP у Шотландії для чотирьох українських митців.

У межах цього проєкту вибрані митці поїхали на 6-тижневу резиденцію. Кожен із них провів чотири тижні на сільській резиденції, а потім ще два тижні — на міській. Партнерства були такими:

- CCA — Cove Park — **Анастасія Хлестова**;
- Hospitalfield — Glasgow Sculpture Studios — **Євген Нікіфоров**;
- Pier Orkney — Edinburgh Sculpture Workshop — **Олександра Кадзевич**;
- Scottish Sculpture Workshop — DCA printmaking workshop — **Тарас Ковач**.

Роль Hospitalfield полягала в тому, щоб зібрати організації разом і узгодити дати. Ілля працював із кураторами під час відбору митців за заявками. Завдяки цьому ми глибоко занурилися у світ сучасного мистецтва в Україні, оскільки заявлені митці представляли дуже різні його напрями.

Програму SWAP ініціював Ілля як працівник Британської Ради. Цей новий проєкт [шотландсько-українські мистецькі резиденції] знову започаткувала саме Британська Рада.

Наша глобальна програма включно з нашим проєктом для випускників, міждисциплінарною та стипендійною програмами приймає понад 48 митців щороку. Кожного за колосальної конкуренції ретельно відбирають різні журі. Наприклад, у нас на три можливості для резиденцій припадають 93 заявки. При цьому відібрані учасники можуть працювати поруч із архітекторами, розробляючи майбутній план для Hospitalfield.

Основа програми у Hospitalfield — у самому місці проведення. У нас чудові студії, умови проживання та шеф-кухар. Кожна резиденція відрізняється від попередньої. Креативники, особливо фрілансери, маючи нестабільні доходи, намагаються знайти баланс між роботою і життям. Можливість потрапити у студію і мати час для досліджень і розвитку власної практики трапляється рідко. У Hospitalfield ми пропонуємо програму, яка збирає митців разом у неймовірному історичному місці з видом на море, живописними сільськими пейзажами, але не надто віддаленому. Ми просимо митців подаватися з терміновим проєктом, для розвитку якого їм потрібен час. Ми не вимагаємо від них завершити проєкт або реагувати на наші потреби, просто просимо принести з собою те, що є для них цінним і нагальним. **Ми знаємо, що час для роботи і досліджень є цінним для митців**, і часто чуємо через кілька років про результати проєктів, які розпочалися на наших програмах. Разом із студентом магістратури в Глазго ми працюємо над кураторським курсом, щоб створити дослідницьку роботу з прикладами, які висвітлюють цей процес.

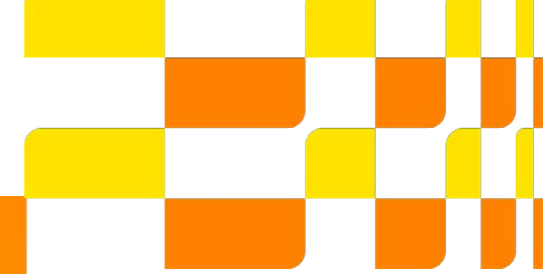
Один із найважливіших аспектів у міжнародних програмах — розвиток порозуміння і мереж контактів. Митці знайомляться з іншими учасниками, які мають дуже різні бекграунди, походять із різних країн, мають різне соціально-культурне становище. Ми знаємо про колаборації митців, кураторів і музикантів, які вперше познайомилися на нашій програмі, а в майбутньому співпрацювали не один рік.

Організації, що приймають, та учасники шотландсько-українських мистецьких резиденцій на 2023 рік:

- Cove Park — **Вероніка Склярова**;
- Hospitalfield — **Катерина Русецька**;
- Moniack Mhor — **Остап Сливинський**;
- Edinburgh Sculpture Workshop — EtchingRoom1: **Крістіна Ярош і Анна Ходкова**;
- Edinburgh Sculpture Workshop, Edinburgh College of Art — **Руслан Лучко**.

Hay Festival і львівський Book Forum: інтерв'ю з міжнародною директоркою Hay Festival Крістіною Фуентес Ла Рош

У 2022 році до нас звернувся львівський BookForum, який намагався переосмислити формат через складні обставини, що склалися в Україні. Ми сподівалися збагатити й вивести на міжнародний рівень їхню програму, а також використати міжнародні контакти Hay Festival задля популяризації роботи форуму. Крім того, ми хотіли підвищити обізнаність про українську культуру і відзначити її в контексті війни.

Досягли цього ми за допомогою спільного кураторства тієї частини програми, яка передбачала онлайн-участь гостей, таких як Маргарет Етвуд, Юваль Ной Харарі, Еліф Шафак та Абдулразак Гурна. Дехто з них навіть відвідав захід особисто і взяв участь в обговореннях із українськими митцями, активістами й письменниками. Українці допомогли з розробленням комунікаційного плану, за яким повідомлення фестивалю поширювалося всім світом, особливо Європою та Латинською Америкою. За допомогою наших медіапартнерів ми організували живі трансляції розмов, що також були доступні для перегляду пізніше з англійськими та іспанськими субтитрами. Цю цифрову колаборацію й комунікацію підтримала Британська Рада в межах Сезону культури Велика Британія/Україна.

Наше найбільш цінне досягнення під час Сезону культури — відзначення та демонстрація неймовірних робіт українських митців, мислителів, активістів, письменників і культурних практиків разом із львівським *BookForum*. Крім того, ми залучали аудиторію до актуальних обговорень про культуру в контексті війни, а також про демократію та її цінності. **Львівський BookForum зміг відбутися всупереч усьому, і світ побачив силу і високий рівень української культури.**

Ми дізналися про надзвичайну актуальність українського мистецтва і стійкість народу, а також про важливість мови і її силу творити зміни. Культурні організації повинні сприяти утвердженню демократичних цінностей, створюючи безпечні простори для обговорень. Крім того, ми познайомилися з молоддю, яка знається на технологіях і працює в культурній галузі.

Ми плануємо продовжувати роботу з Україною. Ми розширили нашу діяльність за межі форуму і привозили українських митців на наші міжнародні фестивалі (Колумбія, Велика Британія, а незабаром Мексика і Перу). Це означає, що глобальні аудиторії дізнаються про їхню роботу, а також про війну та її наслідки. Зараз ми працюємо з форумом і фіналізуємо логістичні аспекти програми у межах заходу, що відбудеться 5–8 жовтня 2023 року у Львові.

Взаємодія під час трансляцій — у соціальних мережах та після заходу — була просто неймовірною. **Нас дуже зворушило, як наша колумбійська аудиторія активно підтримала захід, який відбувався в іншій частині світу, ставила запитання та підтримувала українську культуру.** Наші глобальні аудиторії знають про жахи війни та багатство українського письменства й мистецтва. Вони купують нові книжки, дивляться кіно та підтримують візію майбутнього України.

Ми більше дізналися про високий професіоналізм українських митців і про те, як вони створюють важливі культурні партнерства з рештою Європи. А також зрозуміли, що спільне між нами — більш значуще, ніж культурні відмінності. До того ж у них чудові ска-гурти, які виступили на нашому фестивалі.

EURO FESTIVAL

Інтерв'ю EuroFestival з цитатами митців

Британська Рада та Український інститут співпрацювали з Ліверпульською міською радою під час **EuroFestival**, що представив 24 культурних проекти, 19 із яких були колабораціями між українськими та британськими митцями. Це виставки, перформанси, концерти й навіть рейв-вечірка. Із найпомітніших — **Izyum to Liverpool**, **Dialogues**, **Chornobyldorf**, **HOME**, **Land & Sky**, **Home & Dreams**, **Jamala – Qirim** та інші.

Митці та куратори поділилися своїми міркуваннями про представлення їхніх проєктів у Ліверпулі напередодні «Євробачення».

Я мала можливість представити альбом QIRIM перед усім світом і поділитися унікальною кримсько-татарською фольклорною спадщиною спільно з оркестром BBC Philharmonic. Така колаборація була першою в історії України та «Євробачення». Ми виконували цю унікальну музику перед 20 000 слухачів. Деякі музиканти, які виступали в Ліверпулі, служили у Збройних Силах України. Це стало важливим нагадуванням, що ми не закликали цю війну й не очікували на неї. Наші музиканти не планували брати в руки зброю, не готувалися бути солдатами, але захищають нас.

Джамала,
українська та кримсько-татарська співачка й авторка пісень,
переможниця «Євробачення» в 2016 році

Іце був цінний досвід. Виставку Dialogues відвідали близько 7000 людей. Я використала цей простір, щоб пояснити, що війна — тривала справа. Крім виставки, був стіл із свіжими публікаціями про те, як українські митці переживають війну. За цим столом завжди сиділи британці та українці, читали та обговорювали. Я також поділилася своїм досвідом проживання війни у перформансі, часто вдаючись до гумору, оскільки ліверпульські аудиторії так краще сприймають інформацію. Такий підхід сприяє розумінню, а це найважливіше.

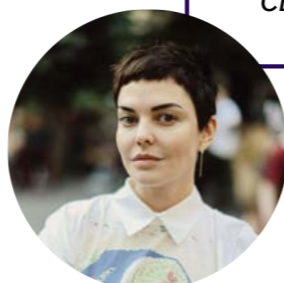
Алевтина Кахідзе,
МИСТКИНЯ

Для нас це була чудова можливість показати українське мистецтво місцевій аудиторії та поділитися історією й культурою України за допомогою фотографії. Всі українці відчувають більше відповідальності за те, як ми говоримо про Україну, що передають наші проєкти і як наша громадська діяльність впливає на дискурс. Українці, які працюють у культурній галузі, зокрема митці, куратори тощо, намагаються використати кожну можливість, щоб розповісти про війну та Україну загалом. Наша співпраця з галереєю Open Eye та всіма іншими партнерами, які підтримали наш проєкт, була практичною. Ми запросили різні місцеві спільноти взяти участь у проєкті HOME і розширити власні знання про українське мистецтво.

Вікторія Бавікіна і Максим Горбацький,
куратори

Найбільш цінним результатом спільного проєкту *Sound of Freedom* став соціальний капітал, який ми розширили за його допомогою. Британські методи й підходи, за якими ми спостерігали під час співпраці, також надихнули нас у різних аспектах роботи, організації процесу та відповідальності. Для мене це був досвід співпраці не тільки з *Culture Liverpool*, а й з українськими колегами, які щодня демонстрували, що кордони й локації не мають значення

Катя Тейлор,
мистецька кураторка

Я створила інсталяцію *Izyum to Liverpool*, представлену на *EuroFestival*, на запрошення Елайзи Носенте, менеджерки культурних програм Ліверпульського англіканського собору. Для мене як мисткині це стало викликом, оскільки Ліверпульський собор — другий за розміром у Європі. Це особливе місце, яке вимагає відповідного витвору мистецтва. Воно також стало викликом для мене як українки: як я можу опосередковано розповісти про війну в Україні? Як я можу представити її так, щоб це справді спрацювало? Ліверпуль — чудове та енергійне місто, і на «Євробачення» туди з'їхалося багато людей. *EuroFestival* відбувався протягом двох тижнів. Він включав різноманітні культурні події: виставки, рейви, паради тощо, під час яких мешканці й гості Ліверпуля мали можливість більше дізнатися про українське мистецтво.

Катя Бучацька,
мисткиня

Результати комунікацій

Сезон привернув чимало уваги ЗМІ, **здобувши аудиторію в 190 млн людей і 630 згадок у медіа** Великої Британії та України.

У Великій Британії серед основних таких видань — The Guardian, The Times, Independent, The Sunday Times, Foreign Policy, La Presse, CBS News, Monocle 24, Telegraph, BBC та інші. В Україні про Сезон писали «Українська правда», «Суспільне», «НВ», «Укрінформа», «ЛБ», «Детектор.Медіа», ZN.UA, «BBC-Україна», «Еспресо», «Марі Клер», «Читомо», LiRoom, Your Art, «СЛУХ» та інші.

Деякі проекти Сезону отримали особливе визнання.

BBC назвала постановку «Чорнобильдорф. Археологічна опера» *«одним із найбільш вражаючих і важливих перформансів у сучасному світі»*. **The Times** назвала її *«сучасним українським шедевром, який має побачити кожен»*.

The ArtsProfessional описала виставку «Відкрити Україну: те, що було зруйновано» як *«яскраві, гіпердеталізовані цифрові проєкції мозаїк із неймовірним звуковим супроводом, що привернули увагу як до культурної спадщини України, так і до її втрат»*.

В огляді програми Белфастського кінофестивалю **The Irish Times** окремо згадала «Люксембург, Люксембург» Антоніо Лукіча. Автори огляду назвали його *«захоплююче хаотичним, живописним фільмом, який порушує універсальні питання, з ідеальним відчуттям комедійних моментів»*.

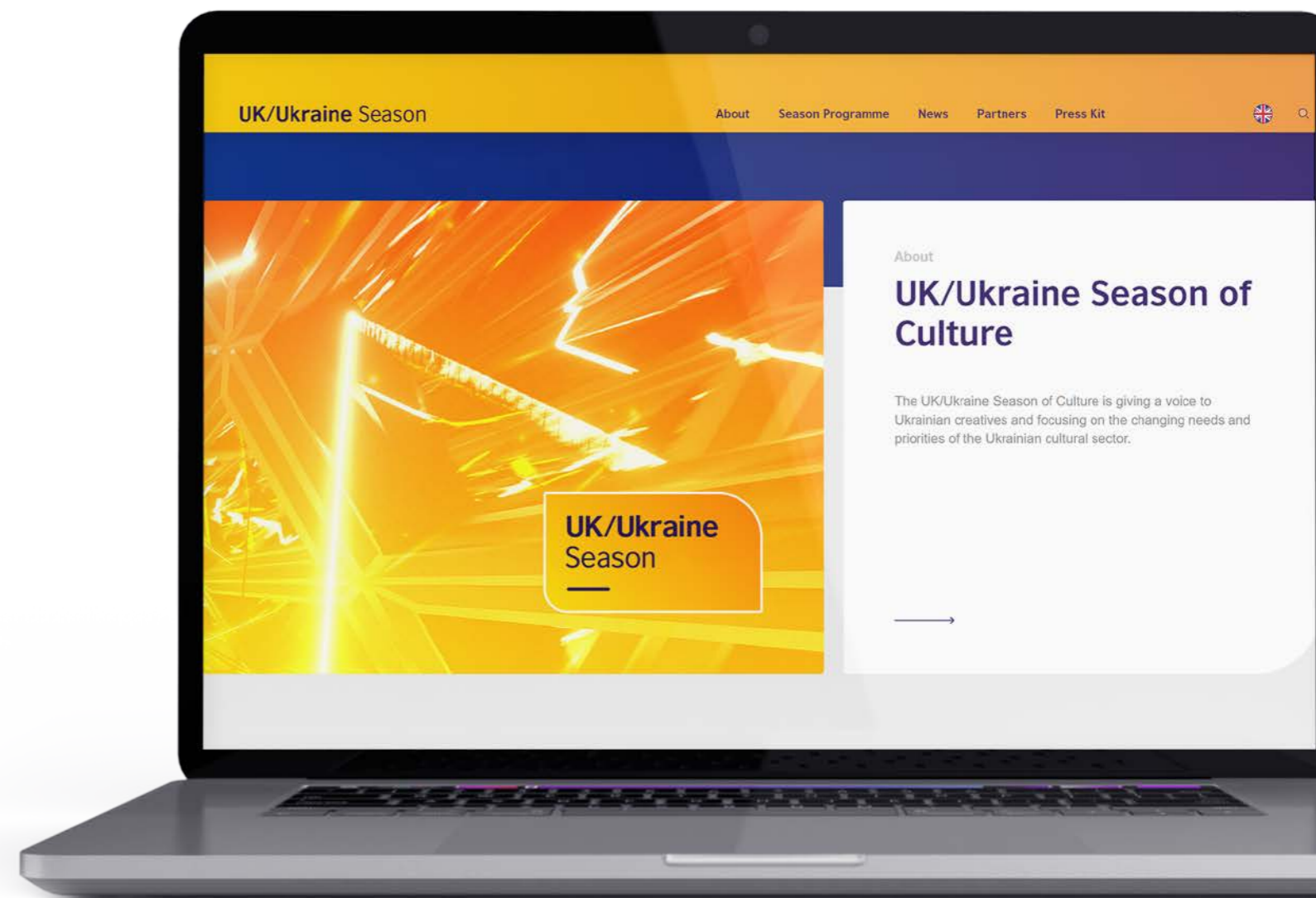
The Cambridge Critique опублікувала рецензію на постановку «Кассандра». Ось цитата з неї: *«Талановитий секстет додав ясності та енергії цій складній оповіді, і завдяки натхненній режисерській роботі Хелен Істман весь вечір у Раунд-черч став дуже зворушливим і спонукав до розмірковувань»*.

У спеціальному проєкті **Now You See Us** разом із медіа *The Ukrainians* ми зібрали історії п'яти українських культурних активістів, які з особистого досвіду знають, що значить представляти українську культуру за кордоном під час війни.

«Читомо» опублікувала серію статей про літературні проєкти Сезону: **про онлайн-резиденції та проєкт Ukraine Lab; переклад українських п'єс англійською мовою; деколонізаційний процес у музеях; Лондонський книжковий ярмарок та український стенд; найкращу класику української літератури, доступну в англійських перекладах.**

Вебсайт

Сезон має власний вебсайт, де можна знайти його програму, зокрема інформацію про локації, партнерів і час проведення певних заходів. Більше того, чимало проєктів створили інтерактивний медіаконтент, який залишається доступним для всіх. Вебсайт розміщений за адресою www.ukuaseason.org.

Команда Сезону культури Велика Британія/Україна

Консультативна рада

Консультативна рада запропонувала програмній команді Сезону безцінні поради й досвід. В активних дискусіях під час засідань ради окреслилися напрями Сезону культури Велика Британія/Україна. Обізнаність і рекомендації консультативної ради стали невід'ємною частиною загальної візії та цілей Сезону.

- **Мелінда Сіммонс**, Посол Великої Британії в Україні;
- **Ірина Боровець**, директор департаменту комунікацій і зв'язків з громадськістю, МЗС України;
- **Олександр Ткаченко**, міністр культури та інформаційної політики України;
- **Галина Григоренко**, заступник міністра культури та інформаційної політики України;
- **Володимир Шейко**, генеральний директор Українського інституту;
- **Тетяна Філевська**, креативна директорка Українського інституту;
- **Олеся Островська-Люта**, директорка Мистецького арсеналу;
- **Андрій Курков**, (колишній) президент «PEN-Україна»;
- **Марина Песенті**, членкиня наглядової ради Українського інституту;
- **Володимир Воробей**, директор PPV Knowledge Network;
- **Ольга Жук**, креативна директорка «Мистецького Арсеналу»;
- **Скіндер Хандал**, директор відділу мистецтв Британської Ради;
- **Кортіна Батлер**, заступниця директора відділу мистецтв Британської Ради;
- **Ніколас Томас**, директор Британської Ради в Україні;
- **Ребекка Саймор**, директорка відділу фестивалів і сезонів, Британська Рада;
- **Кіт Нікол**, голова відділу культурної дипломатії, Департамент цифрових технологій, культури, медіа і спорту Великої Британії;
- **Гаррієт Вільямс**, старша політична радниця, Департамент цифрових технологій, культури, медіа і спорту Великої Британії.

Програмні директори з Британської Ради

Ми дякуємо членам ради за їхнє заохочення, поради й підтримку в щоденній роботі команди Сезону культури Велика Британія/Україна. Вони надали безцінну допомогу команді, особливо в найскладніші часи. Завдяки їхній постійній підтримці програма Сезону культури Велика Британія/Україна отримала необхідний стимул до продовження попри російське вторгнення.

- **Девід Кодлінг**, директор українського Сезону, Британська Рада;
- **Анна Бубнова**, голова відділу мистецтв, проектна менеджерка Сезону, Британська Рада в Україні;
- **Ніколас Томас**, директор Британської Ради в Україні;
- **Клер де Брекелер**, регіональна директорка відділу мистецтв, Британська Рада в Європі;
- **Ребекка Саймор**, директорка відділу фестивалів і сезонів, Британська Рада;
- **Девід Елліотт**, старший проектний менеджер, відділ фестивалів і сезонів, Британська Рада;
- **Дженні Деллі**, менеджерка з корпоративних комунікацій, Британська Рада;
- **Юлія Романова**, голова регіонального відділу маркетингу в Центральній Європі, Британська Рада;
- **Ієн Томас**, голова відділу досліджень мистецтв, Британська Рада;
- **Іван Тасіч**, старший радник з оцінювання, доказових даних та ефективності, Британська Рада;
- **Майя Мандекіч**, менеджерка з регіональної діяльності, Британська Рада в Європі.

Програмні менеджери

Програмні менеджери з Британської Ради

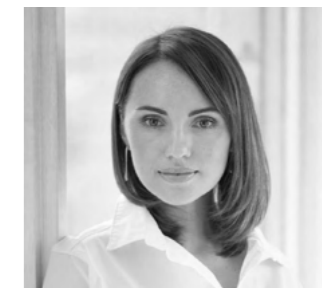
Девід Кодлінг
директор українського Сезону

Клер де Брекерелер
головна відповідальна за Сезон

Анна Бубнова
голова відділу мистецтв

Анна Карнаух
голова відділу креативної економіки

Ілля Заболотний
менеджер відділу мистецтв

Анастасія Щербін
менеджерка відділу мистецтв

Юлія Нізгурська
програмна менеджерка

Віра Компанієць
координаторка відділу мистецтв

Наталія Грома
координаторка відділу мистецтв

Сьюзі Вілафейн
менеджерка кампанії Сезону культури Велика Британія/Україна

Юлія Романова
голова регіонального відділу маркетингу в Центральній Європі

Настя Чупіна
менеджерка з маркетингу для України

Дар'я Стокоз
комунікаційна консультантка

Артем Чех
цифровий координатор

Клер Маколі
старша менеджерка з медіа та кампаній, регіон Великої Британії

Рейчел Вілкокс
менеджерка з маркетингу, відділ мистецтв

Програмні менеджери з Українського інституту

Володимир Шейко
генеральний директор

Тетяна Філевська
креативна директорка

Анастасія Волкова
завідувачка відділу мистецьких програм

Ані Казарян
завідувачка відділу кроссекторальних програм

Альона Кухар
(колишня) завідувачка відділу мистецьких програм

Анастасія Мануляк
керівниця напрямку «Візуальне мистецтво»

Марія Волчонок
програмна менеджерка напрямку «Візуальне мистецтво»

Наталі Мовшович
керівниця напрямку «Кіно»

Ірина Кипоренко
програмна менеджерка напрямку «Кіно»

Анастасія Денисенко
(колишня) програмна менеджерка напрямку «Література»

Мар'яна Бондаренко
керівниця напрямку «Музика»

Любов Морозова
програмна менеджерка напрямку «Музика»

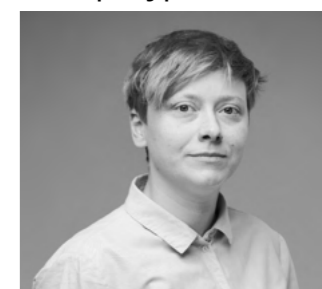
Світлана Ленченко
(колишня) керівниця напрямку «Музика»

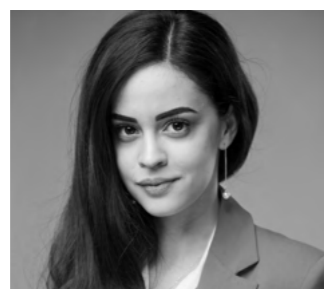
Михайло Чедрик
(колишній) програмний менеджер напрямку «Музика»

Анастасія Гайшенець
(колишня) керівниця напрямку «Перформативні мистецтва»

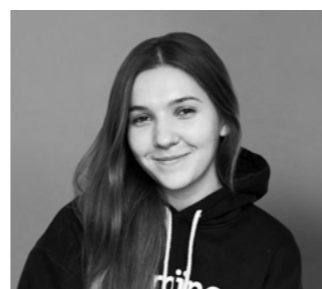
Надія Соколенко
програмна менеджерка напрямку «Перформативні мистецтва»

Тетяна Садова
менеджерка кроссекторальних програм

Ксенія Калина
завідувачка комунікаційного відділу»

Діана Швець
комунікаційна менеджерка

Тетяна Мельник
дизайнерка

Олена Макаєва
фахівчиня комунікаційного відділу

Анна Страхова
(колишня) фахівчиня комунікаційного відділу

Приклади співпраці

Ми обрали п'ять проектів з Сезону культури, які незалежно оцінювала дослідницька агенція Impact Stories. З цих прикладів ви можете дізнатися більше про те, як відбувалися деякі проекти, як до них долучалися партнери, як реагувала аудиторія, прочитати відгуки учасників та отримати уявлення про довгостроковий вплив партнерства. Ми запрошуємо вас глибше пізнати Сезон та міцність культурних зв'язків, що встановилися між організаціями в Україні та Великій Британії.

Сезон культури Велика Британія/ Україна 2022-23 – приклад співпраці: «Кассандра»:

Вступна інформація та контекст

Український інститут у Лондоні — благодійна організація, що опікується просуванням України у Великій Британії та за її межами — організовує різнопланові українські заходи та впроваджує різноманітні проекти, зокрема культурні та літературні. Група Live Canon відома широкою аудиторії виконанням віршованих текстів у театрах, музеях, галереях, на фестивалях, радіо й цифрових платформах.

Поетична драма Лесі Українки «Кассандра», опублікована в 1908 році, переповідає історію Троянської війни, якою її бачить головна героїня. Попри її передбачення результату війни Кассандрі не вірять. Вона не може вибратися з оточеної Трої і стає свідкинею її зруйнування.

У 2021 році Український інститут у Лондоні нагородив щорічною перекладацькою премією Ніну Мюррей за роботу над витягом із «Кассандри», приурочивши цю подію до 150-ої річниці від дня народження Лесі Українки. Відома перекладачка Ніна Мюррей також працювала над перекладами творів сучасної авторки бестселерів Оксани Забужко, зокрема «Музею покинутих секретів».

Леся Українка, українська феміністична письменниця, є визначною культурною постаттю в Україні, але залишається маловідомою за її межами. Її історія про Кассандру знову актуальна у світлі російського вторгнення в Україну.

Цілі проекту

Проект прагнув більшого визнання для Лесі Українки — ключової постаті української культури, яку часто називають «українським Шекспіром». Команда створила перформанс, використавши перший англійський переклад «Кассандри», щоб підкреслити актуальність історії сьогодні, на тлі вторгнення Росії в Україну. Український інститут у Лондоні організував обговорення після виступів та опублікував блог, спрямований на поглиблення розуміння постаті самої письменниці та її твору.

Діяльність у межах проекту

Прем'єра «Кассандри» відбулася в лондонському театрі Omnibus у жовтні 2022 року. Режисеркою постановки стала Хелен Істман, яка відома сучасними адаптаціями давньогрецьких п'єс.

Постановка також поїхала на гастролі до Оксфорда й Кембриджа в межах Сезону культури Велика Британія/Україна. Після вистави в обох містах тривали обговорення, на яких виступили експерти у класичній літературі професорка Едіт Холл і професор Саймон Голдхілл.

Досягнення

Переклад драми, її постановка й гастролі «Кассандри» висвітлили постать Лесі Українки як видатної культурної діячки й авторки історії, вкрай актуальної сьогодні.

«Вперше на британській сцені з'явився цей український шедевр про правду, насильство і владу, що залишається неймовірно актуальним і сьогодні. Неперевершений новий переклад «Кассандри» від Ніни Мюррей вдихає нове життя у класичний епічний твір про війну»

– партнер із Великої Британії

Постановки пройшли з аншлагами. Причому в обговореннях після них узяли участь понад 200 гостей. Позитивні рецензії у ЗМІ Кембриджа та Оксфорда підкреслили значущість української культури та актуальність п'єси в контексті війни в Україні. Із перекладом драми мали змогу ознайомитися ширші кола завдяки публікаціям, у тому числі антології Live Canon і книзі Harvard University Press, яку невдовзі побачив світ.

З творчістю Лесі Українки познайомилися світові науковці, оскільки в обговореннях після виступів узяли участь експерти з Оксфорда, Кембриджа й Дарема. Її твір розглянуто як адаптацію давньогрецьких текстів і як першу роботу, в якій звучить критика воєнного насильства в «Іліаді». Професорка Едіт Холл планує вказати Лесю Українку у своїй новій книзі про адаптації творів, що змальовують Троянську війну.

Вплив

Постановка посприяла налагодженню міжкультурного порозуміння та підвищила обізнаність спільноти про плани Росії знищити українську культуру. Адже просуваючи українську культуру по всьому світу, ми можемо сприяти її виживанню.

«Вторгнення Росії в Україну стосується не тільки територій; це спроба затьотати культуру. У мистецтві ми не можемо дозволити цьому статися, ми маємо підсилювати українську культуру нашою роботою»

– Хелен Істман, режисерка постановки «Кассандра» від Live Canon

Переклад також є актуальним для розв'язання наявних сьогодні соціальних проблем, оскільки досліджує теми фемінізму, класової нерівності, правди та антиколоніалізму. Перекладачі налагодили зв'язки з науковцями завдяки організації обговорень, які відвідали викладачі класичних факультетів Оксфорда, Кембриджа й Дарема. Можна говорити про ширше визнання Лесі Українки як письменниці-новаторки та важливості її адаптацій давньогрецьких текстів. Попри нетривалу підготовку та обмежені ресурси сама постановка та обговорення після неї пройшли надзвичайно успішно.

Сталість

Переклад і постановка «Кассандри» у Великій Британії висвітлили українську культуру та сприяли визнанню Лесі Українки як постаті світової літератури. Сьогодні є міжнародний інтерес до створення подальших постановок її робіт у перекладах.

Сезон культури Велика Британія/ Україна 2022-23 – приклад співпраці

«Чорнобильдорф» на фестивалі сучасної музики в Гаддерсфілді

Вступна інформація та контекст

Фестиваль сучасної музики в Гаддерсфілді 2022 року — найбільша подія для нової музики у Великій Британії — повернувся після перерви, що почалася в 2019-му. На ньому відбулося близько 50 заходів, зокрема концерти, музичний театр, танцювальні й мультимедійні виступи, обговорення та кінопокази. Фестиваль мав широку українську програму в межах Сезону культури Велика Британія/Україна, представивши нову українську музику та її виконавців.

Через російське вторгнення українським експертам та їхнім британським колегам довелося адаптуватися до віртуальної колаборації, часто працюючи з бомбосховищ та інших непристосованих просторів. Вони прагнули якнайретельніше підготуватися до живих виступів на фестивалі у Великій Британії.

Цілі проєкту

Спеціальна українська програма на hcmf// 2022 мала на меті надати українському мистецтву та культурі міжнародний майданчик.

«Їхня унікальна здатність будувати мости над прірвами з незнання й підозри, об'єднуючи нації та людей, готова вести за собою. І в цей момент творчі голоси українського народу, з минулого і теперішнього, врешті почують»

– вебсайт hcmf// 2022

Діяльність у межах проєкту

Українська програма на hcmf// 2022 мала чотири основних компоненти: Four main elements in the Ukrainian programme at hcmf// 2022 were:

- «Чорнобильдорф. Археологічна опера» українських композиторів Романа Григоріва та Іллі Разумейка поєднала народні та класичні елементи з театром, танцем, відео та унікальними інструментами, досліджуючи глобальний вплив атомної енергії.

- Панельна дискусія про мистецтво в умовах конфлікту.
- Колектив String Air Synthesis Володимира Войта та Соломії Мороз імпровізував і виконував уже створені мікротональні й темперовані твори для бандури харківського типу і флейти. Ці твори прозвучали у Британії вперше.
- Прем'єри композицій Анни Корсун (Spleen і Plexus) і Максима Шалигіна (Drop After Drop), виконані британським оркестром Riot Ensemble.

Досягнення

- Українську програму на hcmf// 2022 офлайн відвідали 550 людей.
- Виступи на hcmf// 2022 отримали багато відгуків критиків і чимало рецензій у ЗМІ Британії та інших країн. The Times описала «Чорнобильдорф» як «сучасний український шедевр, який має побачити кожен», а BBC Radio 1 назвала цю оперу «однією з найемоційніших і найважливіших постановок у сучасному світі».

Вплив

Фестиваль hcmf// 2022 став престижною платформою для українських експертів та організацій, на якій їхні роботи були виконані вперше, отримавши глобальну аудиторію. Подія сприяла їхній міжнародній видимості завдяки пов'язаним заходам, зокрема панельній дискусії про війну в Україні й майбутні виклики для культури. Вона послугувала безпечним простором і креативною платформою для українських експертів, які отримали можливість висловитися й бути почутими.

«Ця можливість подарувала нову мету театральному проекту. Відгуки підтвердили важливість представлення української культури за кордоном сьогодні»

– учасник з України

Українським креативникам вдалося зобразити українську реальність, що змінюється. Наприклад, опера «Чорнобильдорф», створена ще до російського вторгнення, зазвучала по-новому, з більшою злістю.

«Оперу було створено за два роки до того, як почалася повномасштабна війна Росії проти України. У 2020 році атомний вибух мав для нас абстрактне значення, тоді як сьогодні страх перед ядерною загрозою добре обґрунтований. Щодня вигаданий світ «Чорнобильдорфа» стає реальнішим. Контекст твору змінився як для його творців, так і для всього світу»

— Роман Григорів, композитор і режисер, Україна (hcmf.co.uk)

Українські учасники мали змогу налагодити нові контакти з експертами по всьому світу, що сприяє можливостям зростання й колабораціям між Великою Британією та Україною. Британські партнери зробили дуже багато для підтримки українських колег.

«Створено нові зв'язки з британськими організаціями і митцями, важливі для подальшого розвитку, яких ми раніше не мали»

– учасник з України

«Рівень підготовки й організації неймовірний. Ціла команда співпрацювала з нами і була віддана цій співпраці. Ми всі багато чого навчилися»

– учасник з України

Ці партнерства продемонстрували стійкість українських митців і відданість співпраці з британськими партнерами під час війни. Наприклад, виконавці опери «Чорнобильдорф» відновили репетиції наприкінці квітня 2022 році у Спілці композиторів України, але їхню роботу обмежувала комендантська година та потреба час від часу спускатися в бомбосховище. Міцні партнерства стали запорукою продовження роботи в межах Сезону і джерелом ідей і планів щодо потенційних проєктів.

«Події відбуваються з додатковим плануванням на випадок обстрілів»

– Ольга Дятель, продюсерка з України

«Завдяки співпраці з британськими митцями з'явилося багато простору й перспектив для нових культурних проєктів»

– учасник з України

«[Перевагою в далекій перспективі є] продовження співпраці з українськими митцями й постійна взаємодія між hcmf// і культурними організаціями в Україні (зокрема з Open Opera та Jam Factory). У віддаленому майбутньому ми також сподіваємося надати можливості британським митцям-початківцям експортувати свою практику до України»

— партнер із Великої Британії

Усі прибутки від виконання «Чорнобильдорфа» на hcmf// 2022 пішли на благодійність — вони були перераховані гуманітарним фондам в Україні.

Сталість

Сезон культури Велика Британія/Україна на hcmf// 2022 надав українським митцям платформу, що сприятиме їхньому глобальному визнанню в подальшому. До того ж фестиваль забезпечив реальні результати, які привернули увагу нових аудиторій до робіт українських митців.

Друге виконання «Чорнобильдорфа» на ліверпульському EuroFestival у травні 2022 року в межах Сезону було не менш значущим. Для нього знадобилося адаптувати оперу до клубно-імерсивного формату для більшої доступності, а безкоштовний вхід заохочував до здобуття різноманітною аудиторією нового культурного досвіду.

«Виконання “Чорнобильдорфа” в цьому місці виводить нашу роботу з «елітного» мистецтва і знайомить маси з нею. Врешті-решт, радіація й постапокаліпсис не мають класових, соціальних чи естетичних кордонів»

— Ілля Разумейко, композитор, Україна

Після фестивалю відбулася прем'єра «Чорнобильдорфа» на BBC Radio. Сезон дав можливість експертам та організаціям покращити власні практики та створити майбутні можливості за підтримки Британської Ради.

Партнерство між Сезоном культури та hcmf// зіграло дуже важливу роль в об'єднанні мистецьких і культурних галузей України та Великої Британії, зокрема сприяло створенню українських програм і співпраці між організаціями, митцями й експертами.

Сезон культури Велика Британія/ Україна 2022-23 – приклад співпраці:

Навички для створення доку- ментальних радіопрограм

Вступна інформація та контекст

BBC Media Action (BBC MA) — міжнародна благодійна організація BBC з розвитку — допомагала українському суспільному мовнику (Суспільне Мовлення) збільшувати аудиторію та підвищувати журналістські стандарти. Це підштовхнуло Суспільне Мовлення до формулювання мети розвивати навички зі створення документальних програм і надання громадськості контенту на всіх новинних платформах (радіо, кіно й телебачення).

Спочатку запланований на травень як триденний офлайн-тренінг в Одесі, через російське вторгнення в Україну проєкт перетворився на шестиденну навчальну онлайн-сесію та місячну програму наставництва.

Цілі проєкту

Головною метою проєкту було професійне зростання українських радіоведучих, редакторів і журналістів, оволодіння ними новими навичками. Проєкт планувався з акцентом на пов'язаний із пандемією контент, але потім змінив основну тему на «Життя та психічне здоров'я в часи війни».

«Єдиний спосіб жити в такій реальності — робити так, щоб вас почули й побачили, говорити про це вголос. Важливо говорити про те, що відбулося. І ми повинні знайти шляхи формулювання такого досвіду. Спочатку це була мова ненависті. Але вона дуже деструктивна, тож ми хотіли знайти інші способи говорити про війну»

– учасник з України

Діяльність у межах проєкту

Шестиденну навчальну онлайн-програму для українських експертів провела Луїз Коттон, ветеранка BBC із 30-річним досвідом. Серед лекторів курсу були Олександр Зінченко (історик, публіцист, журналіст) і Анастасія Нижник (психотерапевтка). У межах програми були розглянуті

різні теми, такі як критерії документалістики, робота з архівними даними, емоційна стійкість у часи війни, а також спілкування про трагічні події з їхніми свідками.

21 учасника поєднали в групи, кожна з яких отримувала онлайн-підтримку від наставників щодо розроблення документальних програм, створених під час тренінгу. Об'єднавши отримані знання та навички, учасники також придбали обладнання в рамках проєкту, що дало їм змогу продовжувати роботу.

Досягнення

Документальні програми мали на меті відобразити те, як продовжується повсякденне життя і зберігаються українські звичаї та культура під час війни.

«У жахливі часи російської агресії все, що стосується не виживання, а життя стає острівцем здорового глузду. Діти продовжують навчатися, музиканти пишуть музику і співають пісні навіть в окопах, винороби роблять вино, фотографи документують воєнні злочини і створюють мистецькі роботи, які зачудовують світ. Життя продовжується»

— партнер з України

На «Радіо Культура» в січні 2023 року вийшли чотири документальні програми:

- **«Музиканти і війна».** Ця програма — про боротьбу музичної спільноти України заради перемоги. Вона зібрала історії про вибір і перемогу, нову творчість і вплив. Цю програму відібрано з-поміж багатьох інших для участі в 49-й міжнародній конференції з радіодокументалістики (IFC), що відбулася у травні 2023 року в Рейк'явіку (Ісландія). Після трансляції делегати взяли участь у сесії запитань і відповідей, а також у спеціальному пленарному засіданні, присвяченому пов'язаному з Україною контенту. Епізод програми з субтитрами опубліковано на ютуб-каналі «Суспільне: Культура» і широко висвітлено в загальнодержавних і спеціалізованих ЗМІ. Також програма потрапила в короткий список міжнародної премії Prix Europa. Важливо зазначити, що мовник доклав зусиль для продовження програми після закінчення проєкту – до початкових п'ять серій радіодокументального проєкту було додано ще п'ять серій, присвячених долям жінок-музиканток у часи війни.
- **«Один день із життя вчительки: великі перемоги в маленькій школі».** Журналісти провели день у школі, спостерігаючи за навчальним процесом під час повітряних тривог, відключень світла та інших пов'язаних із війною труднощів.
- **«Українське ігристе: ми вміємо коло нього ходити».** Ігристе вино позиціоновано як символ антиколоніальної боротьби в Херсонській області, яка була окупована, та спротиву російській агресії.
- **«Фото війни. Історії з-за кадру».** Програма засвідчує реальність воєнних злочинів і трагедій. У кожному з чотирьох епізодів — люди, їхні історії та контекст навколо відомої фотографії. Одна з серій проєкту, «Житомирська траса», потрапила в короткий список відповідної номінації конкурсу «Честь професії».

Вплив

Навчання зміцнило м'які навички, технічні компетенції та професійну практику українських журналістів, сприяючи їхній інноваційності у створенні документальних радіопередач. Редактори та ведучі також розвинули власні професійні навички.

«Я отримав цінні знання й навички щодо представлення персонажів документальних передач, історій, а також зі сценарної майстерності й технічної роботи зі звуком і записом. Разом ми аналізували документальні радіопередачі наших колег із Великої Британії і працювали у групах для покращення навичок. Ми обирали теми, затверджували їх із тренеркою Луїз і створили чотири епізоди документальних передач. Це був неймовірний досвід, оскільки я створив першу таку радіопередачу, яка транслювалася на національному радіо»

— учасник з України

- Провідна тренерка Луїз Коттон, добре обізнана із британськими документальними передачами на різні теми, поділилася власним досвідом, експертними навичками та професіоналізмом.

«Луїз давала нам цінні поради щодо роботи з персонажами і звуком, а також щодо того, як знаходити теми. Вона поділилася своїми лайфхаками у технічній роботі та звукозаписі. Ми обговорювали труднощі цієї роботи і навчалися на прикладах британських документальних радіопрограм. Вона відповіла на всі мої запитання, супроводжувала нас під час тренінгу і допомагала нам зосереджуватися на темі під час підготовки своїх робіт. Вона цінна спеціалістка, яка зможе допомогти і проконсультувати нас, коли ми працюватимемо над майбутніми документальними проєктами»

— учасник з України

- Суспільне Мовлення розширило своє портфоліо радіопередач, включивши в нього документальні програми, в такий спосіб збільшивши частку аудиторії і власну конкурентоздатність.
- Українські учасники відобразили реальність за допомогою документальних програм, після чого спостерігається підвищення громадського попиту на пов'язані з війною трансляції на основі реальних подій.
Учасники отримали допомогу в розробленні формату і його представленні для кращої демонстрації своїх робіт на міжнародних платформах.
- Українські учасники познайомилися одне з одним, із працівниками BBC MA і Луїз Коттон, сьогодні вони продовжують отримувати наставництво і підтримку. Після цього BBC MA випустила п'ять коротких документальних програм на цифрових платформах у межах проєкту Суспільне Мовлення «Так, я жінка».
- Тренінг проходив у складних умовах. Учасники часто приєднувалися з імпровізованих локацій, часом із бомбосховищ, коли був доступ до інтернету та електроенергії під час блекаутів. Українська та британська команди продемонстрували адаптивність, а українці — ще й неймовірну стійкість.

Сталість

Проєкт надав тривалу глобальну платформу для представлення українських голосів. Тепер його учасники створюють документальні передачі про культурних діячів України вдома і за кордоном.

Підбірка короткометражних фільмів «Зміна сприйняття участі жінок і заохочення видимості та інклюзії ЛГБТКІ+ спільнот в Україні» — новий проєкт, який став результатом налагодження зв'язків між учасниками тренінгу із Суспільне Мовлення та BBC MA.

Сезон культури Велика Британія/ Україна 2022-23 – приклад співпраці: День України на Челтнемському літературному фестивалі

Фото: Jon Spaull/British Council

Вступна інформація та контекст

Cheltenham Festivals — це організація, яка творить радість, розпалює цікавість і надихає на зміни по всьому світу за допомогою чотирьох фестивалів світового рівня (джаз, наука, музика, література) і благодійних програм. Вона підтримує культурні спільноти, де процвітають дослідницький дух і творчість, представляючи найкращих митців із унікальним досвідом і нових талантів у самому центрі міжнародно визнаної британської культурної сцени. Міжнародний фестиваль «Книжковий Арсенал» збирає кожної весни в Києві митців, письменників і провідних видавців з усього світу. У 2022 році, коли проведення повноцінного фестивалю було неможливим, Челтнемський літературний фестиваль об'єднав зусилля з «Книжковим Арсеналом» і провів серію офлайн- і онлайн-заходів зі спільним кураторством на тему «Прочитання світу», що стала частиною Сезону культури Велика Британія/Україна.

Цілі проекту

Проект прагнув відзначити багату культуру України і пролити світло на різні аспекти впливу конфлікту на окремих людей.

«Міжнародна співпраця є основою фестивалю. Його метою було об'єднати письменників і мислителів із місцевої та глобальної спільноти поціновувачів книжок. Він створив можливості для розбудови тривалих і взаємно корисних партнерств із глобальними культурними організаціями. Він став платформою для демонстрації українських талантів і знайомства авторів із новими аудиторіями»

— партнер із Великої Британії

Діяльність у межах проекту

У співпраці з «Книжковим Арсеналом» Челтнемський літературний фестиваль організував День України 11 жовтня 2022 року. У цей день низка оплачуваних і безкоштовних подій була присвячена представленню українських письменників, поетів, музикантів і режисерів.

За участю відомих українських письменників і митців відбулися такі п'ять заходів:

- **«Мій найдовший книжковий тур (у розмові)»** від Оксани Забужко. Авторка була на книжкових гастролях у Польщі, коли почалася війна, і там вона дізналася, що її дім атакований ракетами.
- **«Коли війна приходить до тебе додому»** від поетки, драматургині та сценаристки Люби Якимчук, а також письменниці, історикині й директорки Українського інституту в Лондоні Олеси Хромейчук. Захід був присвячений обговоренню впливів війни.
- **«Створити холст: як війна змінила Рондо»** від Романи Романишин і Андрія Лесіва — про мир, спротив і надію в межах сторітелінгового й мистецького семінарів.
- **«Пісні любові й ненависті»** — музичний саундтрек Юрія Гуржи до віршів Григорія Семенчука та Люби Якимчук.
- Розмова з дослідницею візуальної культури Катериною Яковленко та показ продюсерської версії фільму Наталі Ворожбит **«Погані дороги»** (2020).

Серед подій на сцені Хаддл із вільним входом були такі:

- **«Вступ до української мови і культури»**. Перекладачки Анна Волден і Рут Ахемдзай Кемп провели сесію, присвячену висвітленню української фразеології й огляду книг для читачів будь-якого віку.
- **«Дослідження української: переклад української книжки з картинками»**. Представлено креативний колаборативний переклад на прикладі такої книги.

Досягнення

П'ять подій представили окремих письменників, митців і виконавців, надавши їм міжнародну платформу для взаємодії з глобальною аудиторією і можливості налагодження нових контактів. Офлайн-події відвідали близько 200 гостей, а відгуки про безкоштовну сесію, що незвично для літературних заходів, були позитивними. В основі цієї події лежала тема «Прочитання світу», присвячена літературі в перекладі, яка розпалила цікавість до української мови в колі інших європейських мов, зокрема порівняно з російською, а також до природи української культурної ідентичності.

«Для українців можливість мати свою мову й політику на авансцені була позитивною. Для інших — повчальною»

— учасник з України

Вплив

Сезон створив чимало можливостей для нетворкінгу з акцентом на міжнародні зв'язки. Ця платформа успішно представила українську культуру й мову, продемонструвавши потужну солідарність фестивалю з Україною за допомогою низки заходів.

«Візією теми був такий собі паспорт для доступу до світу ідей, що поєднує письменників і мислителів з усього світу з місцевою і глобальною спільнотою поціновувачів книжок»

— партнер із Великої Британії

«Завдяки кураторському внеску “Книжкового Арсеналу” фестиваль забезпечив актуальний контент від авторів і доповідачів, які були реальними носіями досвіду травми і змогли сформулювати його й поділитися своїм горем»

— партнер із Великої Британії

Митці промотували свої роботи, мали змогу поспілкуватися з новими читачами та підвищували продажі книжок, тоді як українські учасники покращували власну видимість і планували з делегатами з різних країн і культур подальшу співпрацю. Відносини між Великою Британією та Україною зміцнилися, намітився подальший їх розвиток. Завдяки подіям із вільним входом фестиваль змогли відвідати чимало українців, які взяли участь у різних заходах.

«Ми зміцнили започатковані відносини з українським «Книжковим Арсеналом» і змогли запропонувати дуже значущий, сповнений подій день на літературному фестивалі»

— партнер із Великої Британії

«Ми запросили українських біженців і надали понад сто безкоштовних квитків. Перед заходами відбувся посольський прийом, у якому взяли участь місцеві депутати, керівники місцевої ради і представники ЗМІ, а також працівники різних організацій, біженці й ті, хто їх підтримує»

— партнер із Великої Британії

Переміщення подій із України до Челтнема і координація такого переїзду в цифровому режимі було справжнім викликом, що вимагав гнучкості й чутливості, особливо через те, що захід відбувався в нестабільній ситуації та за участі людей, які живуть і працюють в умовах війни.

«Ми дізналися про їхній досвід і зрозуміли деякі виклики, з якими вони стикалися. Це вплинуло на складання програми»

— партнер із Великої Британії

«Глибина й важливість співпраці дуже змінилися з огляду на політичний клімат»

— партнер із Великої Британії

Сталість

Подія з вільним входом, присвячена книжці з картинками, стала дебютом нового підходу до залучення загалу, продемонструвавши його доцільність і поклавши початок його розширенню на інші публічні сцени. Подію адаптували до використання книги в навчальному процесі для заохочення до вивчення мов і відчуття гордості за рідну мову, особливо українську. Намічено плани впровадження підходу у британських школах, які відвідують представники різних народів. Фінансування цієї розширеної програми забезпечують трастовий фонд Стівена Спендера і Британська Рада.

«Ми зрозуміли, що можемо зробити дуже багато для заохочення до вивчення мов і творчого письма у школах: діти з діаспор можуть пишати власними мовами, а решта — їх досліджувати. Це може стати початком обговорень про культуру й політику»,

— учасник з України

Фестиваль дав змогу учасникам покращити власну відомість й надалі розбудовувати репутацію, а один із учасників рекомендує твори українських дитячих письменників до публікації.

«Моя рекомендація книги допомогла авторці опублікувати її англійський переклад. Завдяки цьому утверджується сила знань і зв'язків в українському світі. Зараз я також обговорю публікацію іншої її книжки в Німеччині — я отримав змогу це зробити завдяки зв'язкам і контактам, налагодженим під час Сезону; вони дедалі більше розвиваються»

— учасник з України

Фото: Jon Spaul/British Council

Сезон культури Велика Британія/ Україна 2022-23 – приклад співпраці:

Let the Body Speak

Вступна інформація та контекст

Українська платформа сучасного танцю об'єднує та координує роботу хореографів і виконавців. Вона ж організовує міжнародний танцювальний фестиваль Zelyonka. Британський партнер The Place — це лондонський центр розвитку танцю, чийм спонсором ось уже багато років є Вейн МакГрегор, командор Ордену Британської імперії.

Через переміщення танцівників і хореографів після російського вторгнення в Україну вся навчальна та наставницька діяльність перейшла на онлайн-платформи. Це дозволило митцям узяти участь у проєкті незалежно від їхнього місця перебування.

Цілі проєкту

Проєкт прагне надихнути хореографів і танцівників, які працюють під час війни, надаючи онлайн-платформу для демонстрації та архівування нещодавніх робіт, заохочуючи кроскультурну співпрацю та працюючи з дискурсом сучасного танцювального мистецтва під час війни, водночас просуваючи спільне навчання британських та українських танцівників.

Діяльність у межах проєкту

Мова тіла під час танцю передає пережитий досвід війни, досліджуючи теми смерті, незалежності й колективної травми, водночас інтерпретуючи українську ідентичність. Українські хореографи співпрацювали з британськими наставниками, отримуючи онлайн-консультації для професійного розвитку. Три танцювальні перформанси, які перебували у розробці, були представлені міжнародній аудиторії у Великій Британії 28 березня 2023 року, причому відгуки глядачів сформували подальший їхній розвиток. Виступи відбулися на європейських локаціях і у Львові, а також транслювалися онлайн.

Це такі виступи:

- **Danse Macabre** Богдана Поліщука — 30-хвилинний перформанс у жанрі фізичного театру, який поєднує експериментальні дослідження з традицією. Його темою є показ того, як смерть змінила українське суспільство.
- **«Хто ми»** Тетяни Знамеровської — виступ досліджував психологічні травми від катастрофічних подій, що уражають націю.

- **«Косачка»** Юлії Лопати відзначив жінок-воїтельок, які ухвалили рішення боротися за свободу.

«Усі виступи — це поєднання танцювальних стилів і технік, що відображають емоційний та фізичний стан українського народу під час війни. Три хореографи, відібрані на останньому етапі, представляють ідеї, які відображають українську ідентичність у найоригінальніший спосіб»

— партнер з України

Виступи відбулися у Львівському академічному театрі імені Леся Курбаса 14 і 15 квітня 2023 року в межах Сезону культури. Це були:

- **«Danse Macabre»** Богдана Поліщука;
- **«Сліди»** (нова назва **«Хто ми»**) Тетяни Знамеровської.

Також з'явився ютуб-канал Let the Body Speak — цифровий архів, де демонструються роботи українських хореографів, створені під час війни.

Досягнення

Освітня програма залучила понад 320 учасників, яким були запропоновані семінари, лекції, онлайн-сесії та інтерв'ю з драматургії, композиції, експериментального танцю, розробки перформансу для певної локації, проєктного менеджменту, а також участь у резиденціях і фестивалях та фестивальні техніки. Під час навчання українські хореографи й танцівники мали змогу збагатити свої навички і підходи, тоді як партнери інноваційно реалізували онлайн-навчання за допомогою нових технологій.

«У мене з'явилася ідея танцювального фільму, і коли я дізнався, що його можна буде опублікувати на каналі Let the Body Speak, то вирішив його створити. Я також подав заявку на участь у підготовці виступу, що поки у процесі розробки»

— танцівник з України

У межах проєкту пройшли живі виступи у європейських містах, куди переїхали українські танцівники, а також додатковий виступ у США. **Відеоархів на ютуб-каналі Let the Body Speak** зараз містить рухові практики й дискусії від українських танцівників і хореографів, причому до роботи вже долучилися 140 митців, а відео прийматимуться до завершення війни.

Вплив

Проєкт сприяв налагодженню зв'язків між українськими і британськими митцями, кураторами локацій, менеджерами та організаціями-замовниками.

«Участь дала мені можливість познайомитися з іншими експертами в галузі танцю й музики, налагодити нові контакти й розширити професійну мережу. Це може відкрити нові можливості для співпраці і виступів у майбутньому»

— учасник з України

«Завдяки цьому аудиторія дізналася більше про український сучасний танець, студію Вейна МакГрегора і фестиваль Zelyonka, а також у сучасного танцю з'явилися нові міжнародні аудиторії»

— партнер із Великої Британії

Нові техніки та інструменти дали змогу митцям виразити власну травму за допомогою набутих навичок.

«Танець — це універсальна мова та інструмент самовираження. Нові інструменти для розширення танцювального вокабуляру — це спосіб формування особистих значущих концепцій за допомогою фізичного руху»

— партнер із Великої Британії

Сталість

Ютуб-канал Let the Body Speak працює як живий архів виступів для українських хореографів і танцюристів. Він популяризує український танець по всьому світу, тоді як партнери проекту сподіваються на майбутню співпрацю, заохочення професійного зростання, запуск нових проєктів і розширення міжнародних контактів.

«Майбутня сталість зміцнюється через професійні відносини — між партнерами та окремими митцями, а також між самими митцями, що створює взаємну підтримку та відчиняє двері для майбутньої співпраці»

— партнер із Великої Британії

Подяки

Ми особливо вдячні мистецькій команді Британської Ради за незамінну допомогу в налагодженні та підтримці зв'язків із британською мистецькою галуззю: це **Джоел Міллз, Том Світ, Анна Блайнер, Рейчел Стівенс, Шинед Рассел, Ребекка Харт, Ендрю Джонс, Крістін Бардслі, Колетт Норвуд, Нора Кемпбелл, Адам Райт.**

Дякуємо **Сімон Коул**, операційній менеджерці візової служби Великої Британії, за її відданість і безцінну підтримку команди та учасників Сезону у візових питаннях.

Окрема подяка **Чарлі Вокеру**, директору глобальних мереж у Британській Раді, за підтримку Сезону культури Велика Британія/Україна з початку і до самого кінця, і **Саймону Вільямсу**, чиї обширні знання, розуміння і справжнє захоплення Україною лягли в основу Сезону.

Епілог

«Україна вважає, що її боротьба важлива для всього світу, але решта світу гадає, що ця боротьба має значення тільки для України» — таку думку ми всі чули або читали минулого року. У Великій Британії я її чув нечасто, оскільки існує загальне розуміння, що загроза Україні означає для нас. Тож чому я, директор Сезону культури Велика Британія/Україна, маю звертати увагу на це твердження?

Українські митці та незалежний культурний сектор створюють місце для критичних обговорень. Вони ставлять запитання минулому та уявляють майбутнє крізь призму відповідей на такі два запитання: за що варто боротися? в якій країні ми хочемо жити? Ці ключові запитання проходять червоною ниткою по всій програмі Сезону культури Велика Британія/Україна. Вони є результатом різноманітного культурного ландшафту, де ґрунт родючий, але клімат часто суворий. Для України ці запитання — джерело натхнення й сили, при цьому вони актуальні для всіх нас.

Сезон культури Велика Британія/Україна був двостороннім дослідженням багатогранного культурного обміну між двома нашими країнами. Його метою було створення нових партнерств і відзначення вже наявних. Також він став частиною ширшої — міжнародної — і нагальної розмови про майбутнє кожного. Брати участь у цій розмові поруч із партнерами з Українського інституту та моїми колегами з Британської Ради, а також працювати з такою надзвичайною добіркою митців і культурних активістів — для мене велика честь.

Девід Кодлінг,
директор Сезону, Британська Рада